

Extern Transport van Biologische Materialen

Mens-, dier- en plantpathogene micro-organismen,
niet-pathogene- en genetisch gemodificeerde
micro-organismen

Classificatie, Verpakking en Documentatie 5e Editie, januari 2012

Fraukje Bitter en Gijsbert van Willigen

BVF Platform

Universiteit Utrecht - Leids Universitair Medisch Centrum

In samenwerking met:

het Ministerie van Infrastructuur en Milieu , PostNL en nVWA Divisie Landbouw & Natuur

Ontwerp en opmaak:

HaakKranen Ontwerpers, Houten

Dit document is zonder kosten te downloaden voor eigen gebruik. Onderdelen mogen echter niet worden overgenomen zonder te verwijzen naar dit document. De instructie is geldig zolang de regelgeving, waarop zij is gebaseerd, van kracht is.

Deze nieuwe 5e versie wordt gefinancierd en uitgebracht door het BVF-Platform en het Ministerie van I&M.

Aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend.

Inhoudsopgave/index

	Afkortingenlijst	4
1	ALGEMEEN	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Toelichting bij de vijfde editie	6
1.3	Wet- en Regelgeving	7
1.3.1	Vervoerswetgeving Gevaarlijke Stoffen	7
1.3.1.1	Regelgeving wegtransport	7
1.3.1.2	Regelgeving luchttransport	8
1.3.2	Overige regelgeving	8
1.3.2.1	Niet pathogene micro-organismen	8
1.3.2.2	Dierlijke materialen en dierpathogene micro-organismen	8
1.3.2.3	Plantpathogenen	9
1.3.2.4	Dood materiaal, gezuiverd DNA, RNA en eiwit	9
1.4	Per post of koerier	10
1.5	Import- en Exportvergunningen	10
1.5.1	Importvergunningen	10
1.5.2	Exportvergunningen	11
1.5.3	Export naar de VS van "Select Agents"	12
1.5.4	Cartagena protocol	12
2	Definities	13
2.1	Biologische producten	13
2.2	Infectueuze stoffen	13
2.3	Risicogroepen	14
2.4	Gevarenklasse	15
2.5	Stofidentificatie nummer (UN nummer)	16
2.6	Categorie A infectueuze stof	16
2.7	Categorie B biologische stof	19
2.8	Culturen	19
2.9	Patiëntenmonsters (niet in kweek gebracht)	19
2.10	Medisch- of Ziekenhuisafval	19
2.11	Genetisch gemodificeerd organisme	20
2.12	A en E erkenninghouder	22
2.13	Verpakkingsgroepen	22
3	Transport van niet-pathogene micro-organismen	23
3.1	Verpakkingsvoorschriften, volgens NEN-EN 829:1996	24
3.2	Hoeveelheden	25
3.3	Etiketten en opschriften	25
3.4	Additionele eisen bij verzending via de post	25
4	Transport van biologische stoffen onder de Vervoerswetgeving Gevaarlijke Stoffen	27
4.1	Classificatie	27
4.1.1	Klasse 6.2 infectueuze stoffen	27
4.1.2	Klasse 9 gevaarlijke stoffen	28

4.2	A en E- erkenninghouders	30
4.3	Transport van UN 2814 en UN 2900 geclassificeerd materiaal	31
4.3.1	Verpakkingsvoorschriften UN 2814 en 2900	31
4.3.1.1	Lege verpakkingen	34
4.3.2	Gevaarsetiketten en opschriften UN 2814 en 2900	34
4.3.2.1	Koelmiddelen	35
4.3.2.2	Kenmerking van oververpakkingen	35
4.3.2.3	Te gebruiken talen	35
4.3.3	Documenten UN 2814 en 2900	36
4.4	Transport van UN 3373 geclassificeerd materiaal	36
4.4.1	Verpakkingsvoorschriften UN 3373	36
4.4.2	Gevaarsetiketten en opschriften UN 3373	38
4.4.2.1	Koelmiddelen	38
4.4.3	Documenten UN 3373	39
4.5	Transport van UN 3291 geclassificeerd materiaal	40
4.5.1	Verpakkingsvoorschriften UN 3291	40
4.5.2	Etiketten en opschriften UN 3291	40
4.5.3	Documenten UN 3291	41
4.5.3.1	Vrijstelling	41
4.6	Transport van UN 3245 geclassificeerd materiaal	41
4.6.1	Verpakkingsvoorschriften UN 3245	41
4.6.2	Etiketten en opschriften UN 3245	43
4.6.2.1	Koelmiddelen	43
4.6.3	Documenten UN 3245	44
4.6.3.1	Vrijstelling	44
4.7	Bijzondere regelingen voor transport van UN 3373 en diagnostisch materiaal binnen Nederland	44
4.7.1	Verzending van UN 3373 en UN 3245 geclassificeerd materiaal met PostNL	44
4.7.2	Transport Diagnostische monsters (mens en dier) binnen Nederland	45
4.7.3	Gezamenlijk verpakken	45
4.8	Meerdere modaliteiten, combinatie weg- en luchttransport	46
4.9	Beperkte hoeveelheden (alleen van toepassing voor UN 3291 en UN 3245)	46
4.10	Transport van vrijgestelde materialen	47
4.10.1	Verpakkingsvoorschriften vrijgestelde materialen	47
4.11	Samenvatting TRANSPORT klasse 6.2 en klasse 9	47
5	Documenten	50
5.1	Vrachtbrief	50
5.2	ADR vervoerdocument	51
5.3	Schriftelijke instructie	52
5.4	ICAO Vervoersdocument (Shippers Declaration)	53
5.5	Paklijst	55
6	Transport van plant-pathogene micro-organismen	56
6.1	Algemeen	56
6.2	Huidige regelgeving	56
6.3	Verpakkingsvoorschriften	57
6.4	Documenten	57
6.5	Etiketten en opschriften	57
6.6	Transport van plantenmateriaal voor onderzoek	57

Afkortingenlijst

ADR	Accord européen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par Route
Cartagena protocol	Cartagena Protocol on Biosafety to the Convention on Biological Diversity
CDIU	Centrale Dienst voor In- en Uitvoer, Groningen
EG	Europese Gemeenschap
EN	Europese Norm
ggmo	genetisch gemodificeerde micro-organismen
ggo	genetisch gemodificeerd organisme
IG	Ingeperkt gebruik
IATA	International Air Transport Association
ICAO-TI	International Civil Aviation Organization - Technical Instructions
I&M	Ministerie van Infrastructuur en Milieu
ILT	Inspectie voor Leefomgeving en Transport
nVWA	Nieuwe Voedsel en Warenautoriteit
nVWA Div. L&N	Nieuwe Voedsel en Warenautoriteit Divisie Landbouw en Natuur (voorheen de Plantenziektkundige Dienst)
UPC	Universal Postal Convention
UPU	Universal Postal Union
WHO	World Health Organisation (Wereldgezondheidsorganisatie)
WVGS	Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen

1 ALGEMEEN

1.1 Inleiding

Voor onderzoek, diagnostiek en onderwijs is het van groot belang dat biologische materialen wereldwijd kunnen worden uitgewisseld. Wanneer dit materiaal tijdens het transport vrij zou komen, kan het echter gezondheidsrisico's met zich meebrengen voor degenen die betrokken zijn bij het transport, zoals laders en lossers, vervoerder, luchthavenpersoneel, douane- en postbeambten, maar ook voor de ontvanger van het materiaal. Daarnaast kunnen de materialen een milieu- of economisch risico vormen.

Om de kans op incidenten en de gevolgen hiervan voor de omgeving te beperken, bestaan er wettelijke voorschriften voor het versturen van deze materialen. Zo worden er eisen gesteld aan het gebruikte verpakkingsmateriaal (opbouw en kwaliteit), maar zijn er ook voorschriften voor de begeleidende documentatie en bijvoorbeeld etikettering. Aan de hand van deze informatie kan bepaald worden welk risico een zending kan vormen en welke actie ondernomen moet worden in geval van beschadiging van een verpakking. De voorschriften zijn internationaal hetzelfde, omdat vervoer vaak grensoverschrijdend is.

De regelgeving voor het transport van biologische materialen is complex en verandert regelmatig. Dit vormt een probleem voor de afzenders van biologische materialen. Omdat op het overtreden van de voorschriften hoge boetes kunnen staan kiezen sommige afzenders er daarom voor om alle transport van biologische materialen uit te besteden. Dit brengt kosten met zich mee, en is in veel gevallen niet nodig. De huidige wetgeving vereist voor het versturen van de meeste biologische materialen die voor diagnostiek of onderzoeksdoeleinden worden verstuurd geen **A en E erkenninghouderschap** meer. Dit betekent dat ook niet-erkenninghouders deze materialen mogen aanbieden voor transport.

Dit document is bedoeld als hulpmiddel voor afzenders om biologische materialen in overeenstemming met de wet- en regelgeving te verzenden. Het geeft een overzicht van de vigerende wet- en regelgeving voor het vervoeren en versturen van micro-organismen, al dan niet genetisch gemodificeerd, en al dan niet pathogeen voor mens, dier of plant, en voor materialen die dergelijke micro-organismen kunnen bevatten, zoals diagnostische monsters of biologisch afval. Het gaat in op de voorschriften voor zowel weg- als luchttransport, in binnen- en buitenland, en bevat de wijzigingen in de regelgeving tot en met 2011, evenals uitgebreide achtergrondinformatie. Alle aspecten van de regelgeving waar de afzender verantwoordelijk voor is (zoals verpakking, documentatie en classificatie) komen aan de orde.

1.2 Toelichting bij de vijfde editie

Belangrijkste wijzigingen in de wetgeving

■ Tot 1 januari vielen genetisch gemodificeerde micro-organismen (ggmo) onder de vervoerswetgeving gevaarlijke stoffen als zij infectueus of toxisch waren of een groot milieurisico konden vormen. Bepalend voor de mate van het milieurisico was of het ggmo de mogelijkheid bezat om dieren, planten of microbiologische stoffen op een wijze te veranderen die normaliter niet het resultaat is van natuurlijke reproductie. Als een ggmo hier niet toe in staat was én niet infectueus of toxisch was, viel het ggmo niet per definitie onder de Vervoerswetgeving Gevaarlijke Stoffen. De verantwoordelijkheid voor de beoordeling hiervan lag in dat geval bij de afzender.

Vanaf 1 januari 2011 vallen alle genetisch gemodificeerde micro-organismen (ggmo) en organismen (ggo) onder de vervoerswetgeving gevaarlijke stoffen, dus ook ggmos die niet-infectueus of toxisch zijn en geen groot milieurisico vormen. De verpakkingsvoorschriften in de wetgeving voor gg(m)o zijn aangepast.

Als gevolg hiervan zijn de voorschriften voor het versturen van ggmo in deze editie overgebracht naar H4.

■ Een aantal verpakkingsvoorschriften uit de ICAO-TI hebben nieuwe nummers gekregen: PI 602 is PI 620 geworden (infectueuze stoffen, cat. A), en PI 904 is PI 959 geworden (van toepassing voor droogijs).

■ De A- of E-erkenninghouder moet een kopie van de Shipper's Declaration voortaan minimaal drie maanden bewaren.

Overzicht:

Hoofdstuk 1:	Algemene en achtergrondinformatie
Hoofdstuk 2:	Definities
Hoofdstuk 3:	Transport van materialen die niet onder de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen vallen (o.a. micro-organismen die niet geassocieerd worden met ziekte bij mens of dier), of materialen die vrijgesteld zijn van de vervoerswetgeving gevaarlijke stoffen (de zg "exempt materials")
Hoofdstuk 4:	Transport van materialen onder de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen (infectueuze micro-organismen, genetisch gemodificeerde organismen en genetisch gemodificeerde micro-organismen)
Hoofdstuk 5:	Documenten onder de WVGS
Hoofdstuk 6:	Transport van plantpathogene micro-organismen

Dit document vervangt de instructies uit 2003¹, 2004², 2006³ en 2008⁴.

1.3 Wet- en Regelgeving

1.3.1 Vervoerswetgeving Gevaarlijke Stoffen

Transport van gevaarlijke stoffen is vaak grensoverschrijdend. De regelgeving voor het vervoer van gevaarlijke stoffen komt daarom in eerste instantie tot stand op mondiaal niveau. Een VN commissie, de "UN Committee of Experts on the Transport of Dangerous Goods" doet aanbevelingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen, namelijk de "Recommendations on the Transport of Dangerous Goods". Deze aanbevelingen vormen de basis voor de (nationale) regelgeving voor het transport van gevaarlijke stoffen voor alle vervoersmodaliteiten (weg, lucht, spoor, binnenwateren, zee), en zijn opgenomen in de relevante vervoerswetgeving voor transport van gevaarlijke stoffen (voor transport over land is dit geregeld in de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen, voor transport door de lucht in de Wet Luchtvaart, en voor transport over zee in de Schepenwet).

1.3.1.1 Regelgeving wegtransport

Op het wegtransport van gevaarlijke stoffen zijn het "Besluit vervoer gevaarlijke stoffen (BVGS)" en de "Regeling vervoer over land van gevaarlijke stoffen (VLG)" van toepassing. Hierin is "the European agreement concerning the international carriage of dangerous goods by road", kortweg het ADR opgenomen. De volledige tekst van het Engelstalige ADR 2011 staat op Internet

(<http://www.unece.org/trans/danger/publi/adr/adr2011/11ContentsE.html>).

Bij de Inspectie voor Leefomgeving en Transport (ILT) staat een Nederlandstalige versie van 2007 met de wijzigingen op deze tekst van 2009 en 2011

(http://www.ilent.nl/onderwerpen/transport/gevaarlijke_stoffen/wetenregelgeving/)

¹ Het versturen van infectueuze en genetisch gemodificeerde micro-organismen en diagnostische monsters. Regelgeving en achtergrondinformatie. F.M. Bitter, G. van Willigen en J. van Weeren, 2003

² Instructie voor het versturen van niet-infectueuze micro-organismen. F.M. Bitter en G. van Willigen, 2004

³ Extern Transport van Biologische Materialen: Mens-, dier en plantpathogene micro-organismen, niet pathogene en genetisch gemodificeerde micro-organismen. Classificatie, Verpakking en Documentatie. 3e Editie, september 2006, Fraukje Bitter en Gijsbert van Willigen.

⁴ Extern Transport van Biologische Materialen: Mens-, dier en plantpathogene micro-organismen, niet pathogene en genetisch gemodificeerde micro-organismen. Classificatie, Verpakking en Documentatie. 4e Editie, augustus 2008, Fraukje Bitter en Gijsbert van Willigen.

1.3.1.2 Regelgeving luchttransport

Op het luchttransport van gevaarlijke stoffen zijn de "ICAO Technical Instructions" van toepassing. Deze mondiale wetgeving is in Nederland opgenomen in de "Wet luchtvaart, Hoofdstuk 6 Titel 6.5, het Besluit vervoer gevaarlijke stoffen door de lucht" en de Regeling Erkenningen vervoer gevaarlijke stoffen door de lucht". Daarnaast houdt de International Air Transport Association (IATA, een overkoepelende organisatie voor luchtvaartmaatschappijen) zich aan de "IATA Dangerous Goods Regulations" (IATA DGR). Deze zijn op sommige punten stringenter dan de "ICAO Technical Instructions", maar zijn alleen van toepassing wanneer voor het luchttransport gebruik gemaakt wordt van bij IATA aangesloten luchtvaartmaatschappijen. Een Nederlandstalige versie van de "ICAO Technical Instructions" staat op internet

http://www.ilent.nl/onderwerpen/transport/gevaarlijke_stoffen/wetenregelgeving/ onder "Luchtvaart".

1.3.2 Overige regelgeving

1.3.2.1 Niet pathogene micro-organismen

Niet alle biologische materialen of micro-organismen vormen een gevaar voor mens of milieu. Het vervoer van deze materialen is dan niet geregeld in de WVGS. Het gaat hier bijvoorbeeld om micro-organismen die niet geassocieerd worden met ziekten bij mens of dier (niet-pathogene micro-organismen, **risicogroep 1**). Dit betekent niet dat voor het transport van deze materialen geen voorschriften bestaan. De voorschriften hiervoor komen uit **het Universal Postal Compendium**, en **EN normering**. Deze voorschriften zijn uitgewerkt in Hoofdstuk 3.

1.3.2.2 Dierlijke materialen en dierpathogene micro-organismen

Voor gebruik en transport van dierlijk materiaal gelden aanvullende maatregelen. Deze staan beschreven in de Europese verordening houdende gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten (Verordening (EG) 1069/2009) en de uitvoeringsverordening van deze verordening (EG) 142/2011.

Voor gebruik- en levering aan anderen van dierlijke bijproducten moet het instituut een ontheffing hebben van de Voedsel en Waren Autoriteit overeenkomstig de genoemde verordening. Naast de eisen die ADR en ICAO-TI stelt moet elke zending van dierlijke bijproducten vergezeld gaan van een handelsdocument als bedoeld in de uitvoeringsverordening (EG) 142/2011 die hoort bij Verordening (EG) 1069/2009. Voor monsters die bestemd zijn voor onderzoek en diagnose kan volstaan worden met een eenvoudig handelsdocument. Dit document moet minimaal de onderdelen bevatten zoals genoemd in bijlage 4 van de uitvoeringsverordening (EG) 142/2011:

- A** de omschrijving van het materiaal en de diersoort van oorsprong;
- B** de categorie waartoe het materiaal behoort;
- C** de hoeveelheid materiaal;
- D** de plaats van oorsprong en de plaats van verzending van het materiaal;
- E** de naam en het adres van de afzender;
- F** de naam en het adres van de geadresseerde en/of de gebruiker.

De verpakking moet worden geëtiketteerd overeenkomstig bijlage VIII, hoofdstukken I en II van 142/2011 hoofdstuk I van deze bijlage en het instituut moet beschikken over een administratie overeenkomstig bijlage VIII, hoofdstuk IV van de uitvoeringsverordening. Voor een volledig overzicht van de geldende vereisten wordt verwezen naar de regelgeving zelf (zie voor Verordening (EG) 1069/2009

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:300:0001:0033:NL:PDF>

en voor de Uitvoeringsverordening (EG) 142/2011

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:054:0001:0254:NL:PDF>

Wanneer er dierlijke bijproducten naar landen buiten de EU worden verstuurd geldt de wet- en regelgeving van het land van import.

1.3.2.3 Plantpathogenen

Transport van fytosanitair risicodragende organismen en hiermee besmette materialen is in beginsel verboden. Op de voorschriften voor het vervoer van plantpathogene materialen wordt nader ingegaan in [hoofdstuk 6](#).

1.3.2.4 Dood materiaal, gezuiverd DNA, RNA en eiwit

Materiaal dat op zodanige wijze is behandeld dat er geen levensvatbare micro-organismen in aanwezig zijn (bijvoorbeeld gefixeerde preparaten), gezuiverd (plasmide-)DNA, of gezuiverd eiwit dat middels recombinant DNA technieken is geproduceerd, zijn geen gevaarlijke goederen in het kader van deze regelgeving, en zijn daarom niet onderhevig aan de voorschriften hieruit. Toxische eiwitten vallen wél onder de regelgeving vervoer gevaarlijke stoffen, maar zijn niet opgenomen in deze instructie. Verder is voor het versturen van DNA of RNA van belang dat een **import** of **exportvergunning** vereist kan zijn indien het materiaal afkomstig is van bepaalde zeer pathogene micro-organismen.

Voor (plant)materiaal wat in beginsel onder invoerverboden valt maar dusdanig bewerkt is dat naar oordeel van de nVWA Divisie L&N alle fytosanitaire risico's zijn weggenomen geldt ook een uitzondering. Dergelijke zendingen moeten dan vergezeld zijn van een begeleidend document waaruit de door de nVWA gemaakte uitzondering blijkt.

1.4 Per post of koerier

Het is in Nederland niet toegestaan, zelfs wettelijk verboden, om stoffen die vallen onder de Wet vervoer gevaarlijke stoffen, per post te versturen. Luchtpost van deze stoffen is ook verboden ingevolge de NL State Variation NLG 02 uit de IATA DGR. Er is een uitzondering voor **Categorie B** biologische stoffen (UN 3373), en genetisch gemodificeerde micro-organismen die niet infectieus zijn (UN 3245), waarmee volgens de ggo vergunning gewerkt mag worden op inperkingsniveau niveau I of II: in het binnenland geldt dat deze monsters onder bepaalde extra voorwaarden (zie 4.7.1) wel per post mogen worden verstuurd. Genetisch gemodificeerde organismen die ingedeeld zijn op niveau III of IV (bijvoorbeeld ML-III of ML-IV) mogen niet per post worden verstuurd.

Gevaarlijke stoffen kunnen worden aangeboden aan koeriers / transportbedrijven, die hiervoor opgeleide chauffeurs in dienst hebben, met een geldig "ADR diploma". Voor het vervoer van ziekenhuisafval (klasse 6.2, UN 3291) is er onder een bepaalde hoeveelheid een vrijstelling (zie 4.9).

Voor het vervoeren van Categorie B biologische stoffen (UN 3373) en genetisch gemodificeerde (micro-)organismen (UN 3245) is een ADR diploma niet vereist, mits de stoffen zijn verpakt volgens de verpakkingsvoorschriften uit de vervoerswetgeving gevaarlijke stoffen.

1.5 Import- en Exportvergunningen

1.5.1 Importvergunningen

Degene voor wie de zending bestemd is kan in eigen land bij de ministeries van volksgezondheid, milieu of landbouw informeren of een importvergunning vereist is, en hier zo nodig voor zorgen.

Import dierpathogenen en dierlijke bijproducten

In Nederland is het importeren van dierpathogenen en dierlijk materiaal (zie ook 1.3.2.2), net als het importeren van plantpathogenen en plantenmateriaal (zie ook hoofdstuk 6), wettelijk verboden, tenzij er ontheffing voor is verleend. De vergunningverlenende instantie voor import van dierpathogenen (alle landen) en dierlijke bijproducten (landen buiten de EU) is de nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit Regio Zuidwest, Afdeling Import (Postbus 3000, 3330 DC Zwijndrecht, Nederland Tel. +31 78 6112100 / Fax +31 78 6112141 import@vwa.nl, www.vwa.nl). Het is ook mogelijk om een langlopende importontheffing aan te vragen. Deze geldt voor maximaal 3 jaar. De zending van dierlijke bijproducten of dierpathogenen moet vergezeld zijn van de verkregen ontheffing. Bij een langlopende ontheffing is een kopie voldoende, mits het origineel bij de douane op Schiphol ligt.

Import plantpathogenen en risicodragend plantmateriaal

Voor plantpathogenen en risicodragend plantmateriaal is de nVWA Divisie Landbouw & Natuur in Wageningen de autoriteit die toezicht houdt op naleving van invoer en transportvoorschriften. Onder inperkende voorwaarden kan op basis van EU-richtlijn 2008/61/EG voor een periode van maximaal 5 jaar ontheffing verleend worden van invoerverboden voor risicodragend materiaal bestemd voor onderzoeksdoeleinden. Bij goedkeuring wordt per zending een invoervergunning vertrekt die de zending moet vergezellen.

Voorwaarde hierbij is dat het transport naar een quarantainelocatie veilig plaatsvindt door toepassing van 1. Gesloten verpakking, 2. Biohazard-etikettering als aanduiding voor besmettingsgevaar en 3. Begeleidende documenten (importvergunning en verzendlijst aan de buitenzijde van het pakket bevestigd).

Import humaanpathogenen

Tot op heden is er geen importvergunning vereist voor import van humaan-pathogenen (UN 2814 (uitgezonderd zoönosen)).

1.5.2 Exportvergunningen

Een groot aantal stoffen en materialen zijn opgenomen in de lijst "Strategische goederen". Dit zijn goederen voor tweëerlei gebruik (dual use), civiel en militair. Deze stoffen vallen onder het Uitvoerbesluit Strategische Goederen. Dit betekent dat voor de uitvoer ervan buiten de EU een exportvergunning nodig is van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I). Deze vergunning kan worden aangevraagd bij de Centrale Dienst voor In- en Uitvoer te Groningen

(<http://www.rijksoverheid.nl/adres/c/centrale-dienst-voor-in-en-uitvoer-cdiu.html>).

De regelgeving stelt verder dat "**sommige (zeer) pathogene micro-organismen, genetisch gemodificeerde organismen, of genetische elementen die de nucleïnezuursequenties bevatten die de pathogeniteit bepalen van deze ((zeer) pathogene) organismen en sommige toxinen, of genetisch gemodificeerde organismen, of genetische elementen die nucleïnezuursequenties bevatten die coderen voor een van de "toxinen" of "subeenheden van toxinen" zoals genoemd in deze regelgeving** ook onder het Uitvoerbesluit Strategische Goederen vallen. Ook hiervoor is dus voor een exportvergunning nodig wanneer deze producten worden uitgevoerd naar een niet-EU land. De actuele lijst van micro-organismen en biologische materialen die onder de strategische goederen vallen kan geraadpleegd worden via:

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/exportcontrole-strategische-goederen/documenten-en-publicaties/rapporten/2006/10/23/handboek-strategische-goederen.html>

1.5.3 Export naar de VS van “Select Agents”

Voor zendingen naar de VS dient de ontvanger te beschikken over een importvergunning op basis van de Select Agent Regulation, daarnaast is er mogelijk ook een exportvergunning nodig van de CDIU. Het gaat dan niet alleen om de organismen zelf maar ook om DNA en RNA hiervan of ggo's die delen genetisch materiaal van deze organismen bevatten. Deze lijst komt voor een groot deel overeen met de lijst van strategische goederen (zie 1.5.2). Omdat het Amerikaanse wetgeving betreft moet de ontvanger in de VS zorgen voor deze importvergunning en regelingen treffen met de bevoegde autoriteiten. Details van de “select agent regulation” zijn te vinden op: <http://www.selectagents.gov/>

1.5.4 Cartagena protocol

Het Cartagena-protocol inzake bioveiligheid, ook wel Bioveiligheidsprotocol (Biosafety Protocol, BSP) genoemd, is een uitvoerend protocol onder het VN-verdrag inzake biologische diversiteit (zie hierboven). Het protocol is op 11 september 2003 van kracht geworden. Het protocol heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de veiligheid bij de verplaatsing van, handelingen met en gebruik van ggo's, die mogelijk de bescherming en het duurzaam gebruik van de biodiversiteit in gevaar kunnen brengen. Het bevat voornamelijk regels over de grensoverschrijdende verplaatsing van genetisch gemodificeerde organismen. Het protocol schrijft voor dat in het geval van grensoverschrijdende verplaatsing van levende ggo's, die gebruikt gaan worden voor ingeperkt gebruik, eisen worden gesteld aan de identificatie op de verpakking. De extra identificatie op de verpakkingen staan vermeld in artikel 18 van het Cartagena protocol (voor link zie hieronder). Wanneer ggo's verstuurd worden volgens § 4.6 van deze instructie wordt ook aan de eisen uit het Cartagena protocol voldaan. Voor ggo's, die bedoeld zijn voor introductie in het milieu (voor bijvoorbeeld veldproeven), schrijft het protocol voor dat de exporteur vooraf het land van import moet informeren over de voorgenomen verplaatsing, en moet wachten op instemming van het land van import (dit heet de 'advanced informed agreement'-procedure, ofwel AIA-procedure). Voor grensoverschrijdend transport van ggo's die als voedsel of diervoeder zullen worden gebruikt, of direct in producten zullen worden verwerkt, wordt met het protocol een informatie-uitwisselingpunt in het leven geroepen (het BioSafety Clearing House, BCH).

Voor een volledig overzicht van de regels van het Cartagena protocol voor het versturen van ggo's kunt u het Cartagenaprotocol raadplegen:

<http://www.biodiv.org/doc/legal/cartagena-protocol-en.pdf>

2 Definities

In de wetgeving voor wegtransport en luchttransport bestaat op dit moment een aantal verschillen in de definities. Dit heeft consequenties voor de wijze waarop de materialen moeten worden verstuurd. Daar waar de definities verschillen worden de definities uit beide wetgevingen vermeld.

2.1 Biologische producten

Biologische producten zijn producten van levende organismen, die worden vervaardigd en in omloop gebracht overeenkomstig de voorschriften van bevoegde nationale autoriteiten, die bijzondere toelatingsvoorwaarden voor het gebruik kunnen opleggen, en die worden gebruikt ofwel ter voorkoming, behandeling of diagnose van ziekten bij mens of dier, dan wel voor daarmee verband houdende ontwikkelings-, experimentele of onderzoeksdoeleinden. Zij omvatten, maar zijn niet beperkt tot, eind- of tussenproducten, zoals vaccins. (Definitie ADR 2.2.62.1.3., ICAO-TI 2;6.3.1.2).

Wanneer zij zijn verpakt en worden vervoerd voor de persoonlijke gezondheidszorg door medische beroepskrachten of individuele personen zijn ze niet onderworpen aan de vervoerswetgeving. Wanneer zij infectueuze stoffen (kunnen) bevatten zijn ze wel onderworpen aan de vervoerswetgeving.

2.2 Infectueuze stoffen

Infectueuze stoffen in de zin van de vervoerswetgeving zijn stoffen, waarvan bekend is of waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat zij ziekteverwekkers bevatten. Ziekteverwekkers zijn gedefinieerd als micro-organismen (met inbegrip van bacteriën, virussen, rickettsia, parasieten en schimmels) en andere verwekkers als prionen, die ziekten kunnen veroorzaken bij mensen of dieren (Definitie ADR 2.2.62.1.1, ICAO-TI 2;6.3.1.1).

Het vervoer van infectueuze micro-organismen is geregeld in de **relevante vervoerswetgeving voor transport van gevaarlijke stoffen**. In de volgende paragraaf wordt nader ingegaan op de definitie van de risicogroepen en waar deze op te zoeken zijn.

2.3 Risicogroepen

Sinds januari 2005 zijn voor het transport van infectueuze stoffen de risicogroepen niet meer van toepassing. Niet de risicogroep maar de categorie (**Categorie A** infectueuze stof of **Categorie B** biologische stof) waarin een micro-organisme is ingedeeld bepaalt welke vervoersvoorschriften van toepassing zijn.

Om te bepalen in hoeverre een micro-organisme al dan niet infectueus is, kan men echter wel gebruik maken van de indeling in risicogroepen: micro-organismen uit risicogroep 1 worden niet geassocieerd met ziekte bij mens of dier, en vallen daarom niet onder de **relevante vervoerswetgeving voor transport van gevaarlijke stoffen**.

De definitie van risicogroepen is gebaseerd op de criteria die zijn ontwikkeld door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO).

Risicogroep 1: een agens waarvan het onwaarschijnlijk is dat het bij mens of dier een ziekte kan veroorzaken

Risicogroep 2: een agens dat bij mens of dier een ziekte kan veroorzaken, maar waarvan het onwaarschijnlijk is dat het zich onder de bevolking verspreidt, en waarvoor gewoonlijk een effectieve profylaxe of behandeling bestaat

Risicogroep 3: een agens dat bij mens of dier een ernstige ziekte kan veroorzaken, en waarvoor de kans bestaat dat het zich onder de bevolking verspreidt, en waarvoor gewoonlijk een effectieve profylaxe of behandeling bestaat

Risicogroep 4: een agens dat bij mens of dier een ernstige ziekte veroorzaakt, waarvoor een grote kans bestaat dat het zich onder de bevolking verspreidt en waarvoor geen effectieve profylaxe of behandeling bestaat.

De indeling van pathogene micro-organismen in risicogroep 2, 3 of 4 zoals geldig in de Europese Gemeenschap kan worden opgezocht in EG richtlijn 2000/54/EG.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2000:262:0021:0045:NL:PDF>

Deze classificatielijst wordt regelmatig herzien en aangevuld op basis van nieuwe wetenschappelijke inzichten. De lijst is opgenomen in het Arbo Informatieblad Biologische Agentia A1-9, en fungeert als minimale basis voor de indeling van micro-organismen in de EG-landen.

Een goed naslagwerk zijn de boekjes van BG-Chemie waarin ook niet-infectueuze micro-organismen zijn vermeld (te bestellen via <http://www.bgchemie.de>).

Een andere nuttige informatiebron zijn de Pathogen Safety Data Sheets (PSDS) voor micro-organismen van de Public Health Agency of Canada. Deze bieden actuele informatie over infectieuzen micro-organismen, zoals infectiedosis, geschikte decontaminatiemethoden, medische informatie, aanbevolen werkwijzen en voorzorgsmaatregelen. De informatie is speciaal gericht op laboratorium medewerkers met het doel bij te dragen aan een veilige werkomgeving (<http://www.phac-aspc.gc.ca/lab-bio/res/psds-ftss/index-eng.php>)

Ook dierpathogene micro-organismen zijn ingedeeld in risicogroepen. Echter, voor dierpathogenen bestaat geen internationaal geldige indeling. Dit heeft alles te maken met het feit dat, gelet op de samenstelling van de dierstapel, de economische gevolgen van een eventuele uitbraak per land verschillen. Er zijn verschillende adviezen van de COGEM verschenen over de classificatie van dierpathogenen. De laatste versies hiervan staan op de website van de COGEM (<http://www.cogem.net/>). Daarnaast is in 2002 in de Belgische Staatscourant een document gepubliceerd met daarin opgenomen een classificatielijst voor dierpathogenen. Voor een indeling van de dierpathogenen zijn ook de boekjes van BG-Chemie bruikbaar (zie hierboven). Verdere informatie kan verkregen worden bij de nieuwe Voedsel en Warenautoriteit (nVWA).

2.4 Gevarenklasse

Stoffen die ingevolge hun gevaarseigenschappen zijn onderworpen aan de regelgeving vervoer gevaarlijke stoffen zijn ingedeeld in klassen. Deze indeling geldt internationaal. Zo zijn ontplofbare stoffen en voorwerpen ingedeeld in klasse één, gassen in klasse twee, brandbare vloeistoffen in klasse drie en radioactieve stoffen in klasse zeven. Er zijn in totaal negen gevarenklassen. Voor de doelstelling van dit document zijn twee gevarenklassen uit de **relevante vervoerswetgeving voor transport van gevaarlijke stoffen** van belang, namelijk:

Klasse 6.2: infectieuzen stoffen

Het gaat hierbij om alle materialen die infectieuzen stoffen, al dan niet in culture, al dan niet genetisch gemodificeerd, kunnen bevatten (zie § 4.1.1 voor details).

Klasse 9: o.a. genetisch gemodificeerde organismen (ggo; die niet onder de definitie van infectieuzen stoffen vallen; zie § 4.2). Infectieuzen ggo worden, onafhankelijk van het voorwerkzaamheden vereiste inperkingsniveau, ingedeeld in gevarenklasse 6.2.

Gevarenklasse 9 omvat nog veel meer stoffen dan alleen genetisch gemodificeerde (micro)-organismen. Deze klasse omvat alle stoffen en voorwerpen die tijdens het vervoer een gevaar opleveren dat niet onder de beschrijving van andere klassen valt, bijvoorbeeld asbest en droogijs.

2.5 Stofidentificatie nummer (UN nummer)

Binnen de gevarenklassen worden gevaarlijke stoffen verder ingedeeld op basis van een stofidentificatienummer, ook wel UN-nummer genoemd, en de hieraan gekoppelde officiële, juiste benaming. Zo wordt binnen klasse 6.2. o.a. onderscheid gemaakt tussen dierpathogenen, humaanpathogenen en afval dat infectueuze stoffen bevat (of kan bevatten). Het UN nummer dat toegekend is aan een bepaalde stof, bestaat altijd uit een vier-cijferig nummer, dat afkomstig is uit de UN Model Regulations (ADR 1.2.1 en ICAO-TI 1;3.1). Voor de toekenning van UN codes aan de verschillende groepen wordt verwezen naar [hoofdstuk 4](#). Aan de UN code zijn de toe te passen voorschriften voor verpakking (verpakkingsinstructie), markering en documentatie gekoppeld. Plantpathogenen vallen niet onder de WVGs, daarom zijn voor plantpathogenen een UN code en gevarenklasse niet van toepassing.

2.6 Categorie A infectueuze stof

Een categorie A infectueuze stof is een infectueuze stof die in een vorm wordt vervoerd, die bij blootstelling bij overigens gezonde mensen en dieren blijvende invaliditeit of een levensbedreigende of dodelijke ziekte kan veroorzaken (Definitie ADR 2.2.62.1.4.1, ICAO-TI 2; 6.3.2.2.1). De regelgeving voorziet in een tabel met indicatieve voorbeelden van micro-organismen die voldoen aan deze criteria. Voor de indeling in categorie A is niet de tabel leidend, maar de definitie.

Categorie A infectueuze stoffen kunnen worden ingedeeld in:

Klasse 6.2, UN 2814

- ADR: *Infectueuze stof, gevaarlijk voor mensen (Infectious substance, affecting humans);*
- ICAO-TI: *Infectueuze stof, besmettelijk voor mensen (Infectious substance, affecting humans)*

Klasse 6.2, UN 2900

- ADR: *Infectueuze stof, alleen gevaarlijk voor dieren (Infectious substance, affecting animals, only).*
- ICAO-TI: *Infectueuze stof, alleen besmettelijk voor dieren (Infectious substance, affecting animals, only).*

Er staan drie soorten op de categorie A lijst, die, wanneer de reden van transport diagnostiek is, over de weg mogen worden vervoerd als Categorie B biologische stof, UN 3373. Het betreft *Mycobacterium tuberculosis*, *Shigella dysenteriae* type 1 en *Escherichia coli* verotoxigen (ADR 2.2.62.1.4.1. en tabel 1).

NB. Dit geldt alleen voor wegvervoer ten behoeve van diagnostische doeleinden, voor transport door de lucht, of voor wegtransport met een ander doeleinde dan diagnostiek, moeten deze soorten worden ingedeeld als categorie A infectueuze stof, UN 2814.

NB. Zoönosen (categorie A) worden geclassificeerd als Klasse 6.2, UN 2814. Onder categorie A vallen in ieder geval alle risicogroep 4 pathogenen. Deze zijn aangevuld met culturen van een aantal risicogroep 3 pathogenen.

Tabel 1 Indicatieve voorbeelden van infectueuze stoffen, die in iedere vorm onder de categorie A vallen, voor zover niets anders is aangegeven

Microorganismen UN 2814	Microorganismen UN 2900
<i>Bacillus anthracis</i> (alleen culturen)	Afrikaanse varkenspest virus (alleen culturen)
<i>Brucella abortus</i> (alleen culturen)	Pseudovogelpestvirus type 1 - velogeen
<i>Brucella melitensis</i> (alleen culturen)	Newcastle disease virus (alleen culturen)
<i>Brucella suis</i> (alleen culturen)	Klassieke varkenspest virus (alleen culturen)
<i>Burkholderia mallei</i> – <i>Pseudomonas mallei</i> (alleen culturen)	Mond- en klauwzeer virus (alleen culturen)
<i>Burkholderia pseudomallei</i> – <i>Pseudomonas pseudomallei</i> (alleen culturen)	Lumpy skin disease virus (alleen culturen)
<i>Chlamydia psittaci</i> – aviaire stammen (alleen culturen)	<i>Mycoplasma mycoides</i> – Besmettelijke runder pleuropneumonie (alleen culturen)
<i>Clostridium botulinum</i> (alleen culturen)	Pestvirus van de kleine herkauwer (alleen culturen)
Coccidioides immitis (alleen culturen)	Runderpestvirus (alleen culturen)
<i>Coxiella burnetii</i> (alleen culturen)	Schapenpokkenvirus (alleen culturen)
Krim-Kongo hemorrhagische koorts virus	Geitenpokkenvirus (alleen culturen)
Dengue-virus (alleen culturen)	Vesiculaire varkensziekte virus (Blaasjesziekte) (alleen culturen)
Oosterse equine encefalitis virus (alleen culturen)	Vesiculaire stomatitis virus (alleen culturen)
<i>Escherichia coli</i> , verotoxigeen (alleen culturen) ^a	Afrikaanse varkenspest virus (alleen culturen)
Ebola-virus	
Flexal-virus	
<i>Francisella tularensis</i> (alleen culturen)	
Guanarito-virus	
Hantaan-virus	
Hanta-virussen, die hemorrhagische koorts met niersyndroom veroorzaken	
Hendra-virus	
Hepatitis-B-virus (alleen culturen)	
Herpes-B-virus (alleen culturen)	
Humaan immunodeficiëntie-virus (alleen culturen)	
Hoog pathogeen vogelgriepvirus (alleen culturen)	

Japans Encefalitis-virus (alleen culturen)
Junin-virus
Kyasanur-Forest disease virus
Lassa-virus
Machupo-virus
Marburg-virus
Monkeypox virus
Mycobacterium tuberculosis (alleen culturen) ^a
Nipah-virus
Omsk hemorrhagische koorts virus
Poliovirus (alleen culturen)
Rabies (hondsdoelheid) virus (alleen culturen)
Rickettsia prowazekii (alleen culturen)
Rickettsia rickettsii (alleen culturen)
Rift Valley koorts virus (alleen culturen)
Russisch Spring-Summer encephalitis virus
(alleen culturen)
Sabia-Virus
Shigella dysenteriae type 1 (alleen culturen) ^a
Tekenencefalitisvirus (alleen culturen)
Pokkenvirus
Venezolaans paarden encefalitis virus
(alleen culturen)
West-Nijl-virus (alleen culturen)
Gelekoortsvirus (alleen culturen)
Yersinia pestis (alleen culturen)

^a Echter indien culturen voor diagnostische of klinische doeleinden zijn bestemd, mogen deze als infectieuze stoffen van categorie B worden geclassificeerd.

2.7 Categorie B biologische stof

Een infectueuze stof die niet voldoet aan de criteria voor de indeling in categorie A (Definitie ADR 2.2.62.1.4.2, ICAO-TI 2;6.3.2.2.2). Voorbeelden van Categorie B biologische stoffen zijn diagnostische monsters, en cultures voor wetenschappelijke of diagnostische doeleinden (mits ze geen categorie A organismen bevatten). Deze worden ingedeeld als:

T.b.v. wegtransport (ADR)

Klasse 6.2, UN 3373, *“Biologische stof categorie B”* of *“Biological Substance, Category B”*.

T.b.v. luchttransport (ICAO TI en IATA-DGR)

Klasse 6.2, UN 3373, *“Biologisch materiaal categorie B”* of *“Biological Substance, Category B”*

2.8 Culturen

Cultures/kweken zijn het resultaat van een proces, waarbij micro-organismen opzettelijk worden vermeerderd. Deze definitie is niet van toepassing voor humane of dierlijke patiënten monsters, waarvan de definitie hieronder is beschreven (Definitie ADR 2.2.62.1.3; ICAO-TI 2; 6.3.1.3).

2.9 Patiëntenmonsters (niet in kweek gebracht)

Patiëntenmonsters zijn menselijke of dierlijke stoffen, die rechtstreeks worden verkregen van mensen of dieren, inclusief, echter niet beperkt tot uitgescheiden of afgescheiden stoffen, bloed en bestanddelen daarvan, weefsel en uitstrijkjes van weefselvloeistof, alsmede lichaamsdelen, die worden vervoerd voor doeleinden van research, diagnose, onderzoeksactiviteiten, behandeling van ziekten en preventie. (Definitie ADR 2.2.62.1.3; ICAO-TI 2; 6.3.1.4).

2.10 Medisch- of Ziekenhuisafval

Medisch- of Ziekenhuisafval is afval dat afkomstig is uit de medische behandeling van dieren of mensen of stammen uit biologisch onderzoek. (Definitie ADR 2.2.62.1.3., definitie ICAO-TI 2; 6.3.1.5). Dit afval wordt als volgt ingedeeld:

T.b.v. wegtransport (ADR)

Klasse 6.2, UN 3291, *“Ziekenhuisafval, ongespecificeerd, n.e.g.”* of *“(bio)medisch afval, n.e.g.”* of *“gereguleerd medisch afval, n.e.g.”* *“Clinical waste, unspecified, n.o.s.”* or *“(bio) medical waste, n.o.s.”* or *“Regulated Medical Waste, n.o.s.”*

T.b.v. luchttransport (ICAO TI en IATA-DGR)

Klasse 6.2, UN 3291, *“Ziekenhuisafval, niet gespecificeerd, n.e.g.”*; *“medisch afval, n.e.g.”* of *“biomedisch afval, n.e.g.”* of *“gereguleerd medisch afval, n.e.g.”* of *“Clinical waste, unspecified, n.o.s.”* *“Biomedical waste n.o.s.”* *“Medical waste, n.o.s.”* of *“Regulated medical waste, n.o.s.”* (ICAO-TI 2; 6.3.5.2).

Let op: Voor Medisch- en Ziekenhuisafval zijn ook de lokale regels van het land van kracht. Voor Nederland is dit beschreven in het Landelijk Afvalbeheersplan 2, sectorplan 19 (Afval van gezondheidszorg bij mens of dier), of 65 (dierlijk afval) (<http://www.lap2.nl/>).

2.11 Genetisch gemodificeerd organisme**T.b.v. wegtransport (ADR)**

Genetisch gemodificeerde micro-organismen (ggmo) en genetisch gemodificeerde organismen (ggo) zijn micro-organismen en organismen waarin het genetisch materiaal opzettelijk veranderd wordt via een proces dat in de natuur voorkomt. Ze worden ingedeeld bij klasse 9 (UN 3245), indien ze niet beantwoorden aan de definitie van giftige stoffen of infectueuze (besmettelijke) stoffen, maar bij dieren, planten of microbiologische stoffen veranderingen kunnen teweegbrengen die normalerwijze niet uit de natuurlijke voortplanting voortvloeien (Definitie ADR 2.2.9.1.11).

NOTE 1: Infectueuze ggo worden ingedeeld in klasse 6.2 (ADR 2.2.9.1.11)

NOTE 2: Alleen ggmo en ggo waarvan het gebruik is toegelaten door de bevoegde overheden van de landen van oorsprong, doorvoer en ontvangst, zijn niet onderworpen aan de voorschriften van de vervoerswetgeving gevaarlijke stoffen (ADR 2.2.9.1.11)

NOTE 3: Levende dieren mogen niet gebruikt worden om bij deze klasse ingedeelde ggmo te vervoeren, tenzij het onmogelijk is om de stof op een andere wijze te vervoeren. Levende genetisch gemodificeerde dieren moeten volgens de termijnen en voorwaarden van de bevoegde overheid van de landen van oorsprong en bestemming vervoerd worden (ADR 2.2.9.1.11).

T.b.v. luchttransport (ICAO TI en IATA-DGR):

Genetisch gemodificeerde micro-organismen (ggmo – genetically modified micro-organisms) en genetisch gemodificeerde organismen (ggo – genetically modified organisms) zijn micro-organismen en organismen waarin het genetisch materiaal door middel van genetische manipulatie met opzet is veranderd op een wijze die niet in de natuur voorkomt (ICAO-TI 2; 9.1.2). Ggmo of ggo die niet voldoen aan de definitie van giftige stoffen (zie ICAO-TI 2; 6.2.) of infectueuze stoffen (ICAO-TI 2; 6.3.) moeten worden

ingedeeld in UN 3245 (Definitie ICAO-TI 2; 9.2.1c, zie ook de vermelding in ICAO-TI 2; 6.3.4). Ggmo of ggo zijn niet onderworpen aan deze Voorschriften, indien zij door de bevoegde nationale autoriteiten uit de landen van herkomst, doorvoer en bestemming voor gebruik zijn toegestaan. Genetisch gemodificeerde, levende dieren moeten worden vervoerd onder de voorwaarden en bepalingen van de bevoegde nationale autoriteiten van de landen van herkomst en bestemming (ICAO-TI 2; 9.2.1.c).

Ggo dieren en planten

In Nederland is de bevoegde nationale autoriteit die over ggo en ggmo gaat het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Het vervoer van ggo dieren en planten (zaden, pollen etc.) moet plaatsvinden conform bijlage 9 uit de Regeling ggo. Voor het vervoeren van planten en plantpathogenen gelden ook de voorschriften van de nVWA Divisie L & N (hiervoor wordt verwezen naar hoofdstuk 6 van deze instructie).

Volgens de definitie uit de vervoerswetgeving voor luchttransport (ICAO-TI) worden alle gg(m)o, die niet infectieus of toxisch zijn, ingedeeld in klasse 9, UN 3245. De vervoerswetgeving voor wegvervoer vermeldt echter dat het gaat om gg(m)o's die niet infectieus of toxisch zijn, maar bij dieren, planten of microbiologische stoffen veranderingen kunnen teweegbrengen die normalerwijze niet uit de natuurlijke voortplanting voortvloeien. Echter: ook ggo's die deze veranderingen niet teweeg kunnen brengen, vallen onder de voorschriften. In Note 2 bij deze definitie staat namelijk dat **alleen** ggmo en ggo waarvan het gebruik is toegelaten door de bevoegde overheden van de landen van oorsprong, doorvoer en ontvangst, niet zijn onderworpen aan de voorschriften van de vervoerswetgeving gevaarlijke stoffen (ADR 2.2.9.1.11). De overige dus wel.

De indeling van gg(m)o in klasse 9 voor zowel lucht- als wegtransport is dan als volgt: **Klasse 9**, UN 3245, "**genetisch gemodificeerde micro-organismen**" of "**genetisch gemodificeerde organismen**" cq "**genetically modified microorganisms**" of "**genetically modified organisms**".

Infectueuze ggmo worden ingedeeld in klasse 6.2.

2.12 A en E erkenninghouder

Men mag van de wetgever alleen gevaarlijke stoffen (laten) vervoeren of aanbieden voor luchttransport, als men houder is van een erkenning van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. Deze erkenning wordt verleend door de Inspectie voor Leefomgeving en Transport nadat een opleiding is gevolgd bij een door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu erkende instelling (voor erkende opleidingsinstellingen, zie: www.ilent.nl/onderwerpen/transport/gevaarlijke_stoffen/luchtvaart/erkenningen_gevaarlijke_stoffen/)

Met een A-erkenning kan een instelling zelf gevaarlijke stoffen aanbieden voor luchttransport. Indien men niet in het bezit is van een A-erkenning, kan men toch infectueuze stoffen per vliegtuig versturen door gebruik te maken van een bedrijf met een E-erkenning. Bedrijven met een E-erkenning kunnen in de plaats van een particulier, instelling of rechtspersoon als afzender optreden, waarbij ze de volledige publiekrechtelijke verantwoordelijkheden overnemen. De E-erkenninghouder verzorgt dan het verpakken, etiketteren, en markeren van de gevarengoederen, de documentatie en de verzending. Daarnaast kunnen E-erkenninghouders over alle verzendingen die zij verzorgen gedetailleerde adviezen en informatie verstrekken.

Er zijn twee uitzonderingen: voor het versturen van **Categorie B biologische stoffen** (UN 3373) en voor het versturen van **gg(m)o (UN 3245)** is een A- of E-erkenninghouderschap niet nodig, mits deze stoffen volledig zijn verpakt volgens de bijbehorende verpakkingsinstructie (P/PI 650 en P904/PI 959).

2.13 Verpakkingsgroepen

Een verpakkingsgroep is een groep, waarin bepaalde stoffen op grond van hun gevaarlijkheid tijdens transport zijn ingedeeld voor verpakkingsdoeleinden (definitie ADR 1.2.1).

Er bestaan drie verpakkingsgroepen, deze hebben de volgende betekenis:

Verpakkingsgroep I: stoffen die een groot gevaar opleveren

Verpakkingsgroep II: stoffen die een middelmatig gevaar opleveren

Verpakkingsgroep III: stoffen die een gering gevaar opleveren.

Niet aan alle gevaarlijke stoffen is een verpakkingsgroep toegekend. Onder de huidige wetgeving is alleen aan **ziekenhuisafval (UN 3291)** toegekend, namelijk verpakkingsgroep II. Deze moet worden vermeld op het **vervoerdocument** (zie § 5.2).

3 Transport van niet-pathogene micro-organismen

Dit hoofdstuk is van toepassing bij verzending van

- Stoffen die geen infectueuze micro-organismen bevatten of die micro-organismen bevatten waarvan het onwaarschijnlijk is dat ze bij mensen of dieren ziekte veroorzaken.
- Stoffen in een zodanige vorm dat eventueel aanwezige ziekteverwekkers zodanig zijn geneutraliseerd of geïnactiveerd dat zij niet langer een gezondheidsrisico vormen.
- Niet-pathogene micro-organismen, ingedeeld in risicogroep 1 (voor de definities en toelichting op de risicogroepen zie § 2.3), al dan niet in culture.
- Milieumonsters (waaronder voedsel en watermonsters) die worden geacht geen belangrijk besmettingsrisico op te leveren.
- Gedroogde bloeddruppels, afgenomen door een druppel bloed op absorberend materiaal te brengen of opsporingstests ("screening tests") op fecaal occult bloed en bloed of bloedbestanddelen die zijn afgenomen met het oog op transfusie of voor het voorbereiden van bloedproducten die voor transfusie of transplantatie gebruikt zullen worden, alsmede alle weefsels of organen, bestemd voor gebruik bij transplantaties.
- ggmo en ggo waarvan het gebruik is toegelaten door de bevoegde overheden van de landen van oorsprong, van doorvoer en van bestemming. Het gaat hier om producten waarvoor een markttoelating bestaat.
- Patiëntenmonsters waarvan vaststaat dat er geen of een zeer kleine kans bestaat dat er ziekteverwekkers aanwezig zijn, indien het monster wordt vervoerd in een verpakking die elke lekkage verhindert en die al naar gelang de situatie is gemerkt met de woorden "Exempt human specimen" (vrijgesteld, van mensen afkomstig monster) of "Exempt animal specimen" (vrijgesteld, van dieren afkomstig monster).

De afweging of er inderdaad een minimale kans is dat ziekteverwekkers in een patiëntenmonster aanwezig zijn, moet gemaakt worden door een professional (arts etc.) en is gebaseerd op de medische historie van de patiënt, symptomen van ziekte en de individuele omstandigheden van de patiënt (mens of dier) en de endemische situatie (ADR 2.2.62.1.5.6; ICAO-TI 2; 6.3.2.3.6). Zie voor meer informatie § 4.10. Voorbeelden van materialen die onder deze uitzondering vervoerd mogen worden zijn bloed en urine monsters voor het bepalen van cholesterol, bloed glucose, hormonen en prostaat-specifieke antigenen (PSA); testen om orgaanfunctie te bepalen voor hart, lever, nieren bij infectie met een niet-pathogeen en medicijn-monitoring; testen voor verzekeringsdoeleinden of keuringen, alcohol en drugs; zwangerschapstesten; biopsieën voor kankerdiagnose; en antilichaam bepalingen in mens en dier.

Overige patiëntenmonsters vallen wel onder de relevante vervoerswetgeving voor transport van gevaarlijke stoffen.

3.1 Verpakkingsvoorschriften, volgens NEN-EN 829:1996

De Europese Commissie voor standaardisatie heeft een Europese norm (NEN-EN 829:1996)⁵ aangenomen voor “transportverpakkingen voor medische en biologische monsters die niet infectieus zijn of waarvan een lage waarschijnlijkheid bestaat dat zij infectieuze stoffen bevatten”. De verpakkingsvoorschriften uit deze norm zijn van toepassing voor de verzending van bovengenoemde materialen die niet onder de relevante vervoerswetgeving voor transport van gevaarlijke stoffen vallen, of hiervan uitgezonderd zijn (zoals de **exempt** categorie diagnostische monsters).

Aan de voorschriften uit deze norm zijn alle CEN leden (o.a. Nederland) gehouden.

De opbouw van de verpakkingen, maar ook de beproevingsmethoden zijn in deze norm vastgelegd, om risico's voor mens, dier en milieu te minimaliseren.

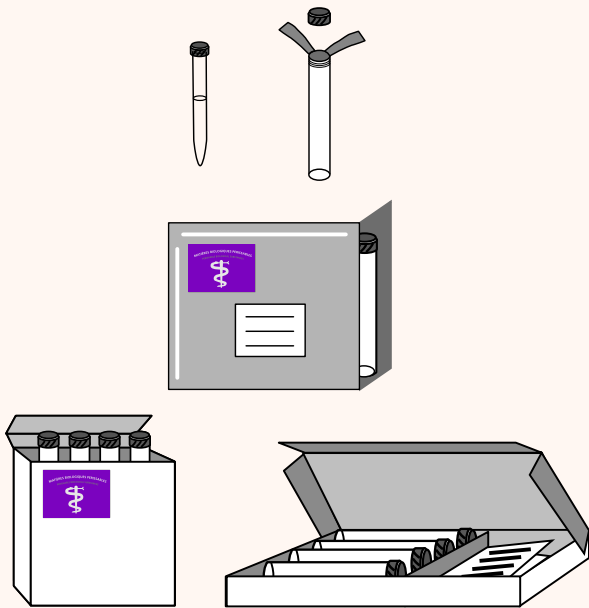
Deze verpakkingsvoorschriften gelden zowel voor gevriesdroogde als actieve cultures.

Het betreft een drievoudige verpakking (triple containment packaging):

- één of meer lekdichte primaire houders (die het monster bevat(ten));
- voldoende absorberend materiaal rondom de primaire houder om de gehele inhoud van de primaire houder(s) te absorberen;
- lekdichte, niet breekbare secundaire houder;
- rondom de secundaire houder dient voldoende schokabsorberend materiaal te worden aangebracht;
- als buitenverpakking een doos of envelop die voldoende bescherming biedt aan het geheel.

Het geheel moet getest zijn op lekkage van primaire en secundaire houder, temperatuurverschillen, mechanische belasting en verschillen in luchtdruk, zoals gedefinieerd in NEN-EN 829:1996. Verpakkingen die getest zijn volgens deze norm zijn ook commercieel verkrijgbaar. Verpakkingen die voldoen aan de verpakkingsvoorschriften UN 3373 (zie 4.4.1) voldoen ook aan NEN-EN 829:1996. Wanneer een UN 3373 goedgekeurde verpakking wordt gebruikt voor het versturen van materiaal dat niet als UN 3373 is geclassificeerd, moet de aanduiding “UN 3373” van de verpakking worden verwijderd, anders bestaat er kans dat deze door PostNL uit de post verwijderd wordt. Reden hiervan is dat PostNL extra verpakkingseisen stelt aan het vervoer van UN 3373 materiaal per post (zie ook § 4.7.1).

⁵ NEN-EN 829:1996, Nederlandse norm: in vitro diagnostische systemen. Transportverpakkingen voor medische en biologische monsters. Eisen en beproevingsmethoden, Normcommissie 301 086 “In vitro diagnostica”, Nederlands Normalisatie Instituut, Delft (1996)

3.2 Hoeveelheden

Het volume per primaire houder mag niet meer zijn dan 100 ml, en in het geval van meerdere eerste houders mag het totale volume per pakket niet meer zijn dan 500 ml (volgens NEN-EN 829:1996).

3.3 Etiketten en opschriften

De primaire en de secundaire houder moeten voorzien zijn van logo en naam van de fabrikant en jaar van fabricage. Volgens de EN norm moet de secundaire houder voorzien zijn van het etiket: "Matières Biologiques Perissables" (duidelijk herkenbaar, kleur en afmeting staan vrij). Op de buitenverpakking (doos of envelop) moet dit etiket ook worden geplakt (violetkleurig, 62 x 44 mm).

Omdat dit etiket in Nederland niet beschikbaar is wordt het toegestaan om de verpakking zelf te voorzien van deze aanduiding, of in ieder geval de term: "Matières Biologiques Perissables".

3.4 Additionele eisen bij verzending via de post

De verzending via de post is geregeld in het Universal Postal Convention⁶ van de Universal Postal Union. Bij de Universal Postal Union zijn momenteel de nationale postautoriteiten uit 191 landen aangesloten. Actieve cultures worden beschouwd als bederfelijke materialen. Omdat niet alle bij de UPU aangesloten postautoriteiten bederfelijke materialen toestaan in de briefpost wordt aangeraden hiervoor gebruik te maken van pakketpost. Gevriesdroogde materialen worden niet als bederfelijk beschouwd.

⁶ <http://www.upu.int/en/activities/letter-post/letter-post-manual.html>
en <http://www.upu.int/en/activities/parcels/parcel-post-manual.html>

- Tussen de secundaire houder en de buitenverpakking moet een gespecificeerde **paklijst** aanwezig zijn: hoeveelheden en aanduidingen, hierop kan ook worden vermeld of het genetisch gemodificeerde micro-organismen betreft (in het geval van markttoelating, voor het versturen van overige gg(m)o's zie § 4.6 en § 4.7.1).
 - In het geval van internationale verzending moet een CN22 declaration op de buitenverpakking worden aangebracht. Hierop moet het aantal en type van het materiaal worden vermeld, bijvoorbeeld: "2 bacterial cultures".
- Meer informatie over deze CN22 declaration is te vinden op

<http://www.postnl.nl/voorthuis/naar-het-buitenland/douanedocument/>

PRIORITY
PRIORITAIRE
00000000

2

Douaneverklaring **CN22** **TNT** | post

Mag ambtshalve worden geopend / May be opened officially
Belangrijk! Zie instructies achterzijde

Geschiedenis / GR Handelsverkeer / Commercial single
 Documenten / Documents Overig / Other

Aantal en geprecificeerde inhoudsomschrijving Quantity and detailed description of contents	Gewicht Weight (grams)	Waarde Value (€)

Alleen voor handelszendingen / For commercial items only
Gebruikscade en land van oorsprong (indien bekend)
Flavour, PG serial number and country of origin of goods

Totaal gewicht Total weight (grams)	Totaal waarde Total value (€)

In de afzender verkiest dat binnelandse post is ingevuld en dat de zending geen grensoverschrijdende goederen bevat of anderszins door de wet of de toepasselijke algemene voorwaarden van TNT Post BV is verboden.
I, the sender, certify that this declaration is correct and that this form does not contain any dangerous goods or other content prohibited by legislation or by the applicable general conditions of TNT Post BV.

Datum / Date
20

Handtekening / Sender's signature

© 2016, PostNL

4 Transport van biologische stoffen onder de Vervoerswetgeving Gevaarlijke Stoffen

Het vervoer van alle gevaarlijke stoffen, of het nu om explosieven, radio-actief of infectueus materiaal gaat, begint met de classificatie van het te versturen materiaal. De classificatie bepaalt de **gevaarklasse** en het **stofidentificatienummer** (het "UN-nummer"). Hieruit volgen automatisch de voorschriften voor verpakking, documentatie, markering en labelling van de zending.

De wetgeving voor weg en luchttransport is in 2011 verder geharmoniseerd. Daarom wordt uitgegaan van de tekst van het luchttransport, en wanneer er voor wegtransport afwijkende regels gelden, wordt dit expliciet in de tekst aangegeven.

Dit hoofdstuk is van toepassing bij verzending van de volgende materialen:

- Infectueuze stoffen van **categorie A of B: KLASSE 6.2**

Het kan hierbij gaan om materiaal dat infectueuze micro-organismen bevat, of kan bevatten. Het kan gaan om diagnostische monsters of cultures van micro-organismen, al dan niet genetisch gemodificeerd. Ook afval dat infectueuze micro-organismen bevat of kan bevatten en wordt aangeboden ter verwerking aan een verbrandingsinstallatie wordt in klasse 6.2 ingedeeld.

- Genetisch gemodificeerde organismen of genetisch gemodificeerde micro-organismen die niet infectieus zijn: **KLASSE 9**.

4.1 Classificatie

4.1.1 Klasse 6.2 infectueuze stoffen

In de huidige wetgeving wordt de classificatie van **infectueuze stoffen** t.b.v. vervoer bepaald door de categorie waarin het micro-organisme is ingedeeld. De wetgeving onderscheidt twee categorieën infectueuze stoffen: **categorie A** en **B**.

Bepaald moet worden of het materiaal dat verstuurd wordt infectueuze stoffen van categorie A bevat. Hiervoor bevatten de vervoersvoorschriften een indicatieve lijst van categorie A organismen.

Bij een groot aantal micro-organismen staat tussen haakjes "alleen culturen". In dit geval hoeven alleen culturen van deze organismen te worden beschouwd als stoffen van categorie A. Zo mag een bloedmonster dat HIV kan bevatten geclassificeerd worden als UN 3373 terwijl een HIV culture of bloedkweek van een HIV patiënt moet worden ingedeeld als UN 2814. Onder categorie A moeten ook stoffen worden ingedeeld die nieuwe of opduikende

pathogene micro-organismen bevatten. Verder moet de indeling in categorie A ook plaatsvinden als op basis van de anamnese en symptomen bij zieke mensen of dieren, de plaatselijke, endemische omstandigheden of het oordeel van een (medisch) specialist er verdenking is op de aanwezigheid in het materiaal van een micro-organisme die voldoet aan de criteria voor indeling in categorie A.

Voor de micro-organismen waar niet bij staat “alleen culturen” geldt dat wanneer er een kans bestaat dat deze micro-organismen aanwezig zijn het materiaal verstuurd moet worden overeenkomsten de voorschriften voor UN 2814/2900. Over het algemeen betreft het hier zeer pathogene (risicogroep 4) virussen.

Wanneer materiaal verdacht wordt van de aanwezigheid van een categorie A stof moet dit extra vermeld worden als “verdacht van categorie A” of “suspected category A”.

Er staan drie soorten op de categorie A lijst, die, wanneer de reden van transport diagnostiek is, over de weg mogen worden vervoerd als Categorie B biologische stof, UN 3373. Het betreft *M. tuberculosis*, *Shigella dysenteriae type 1* en *Escherichia coli verotoxigen*.

NB. Dit geldt alleen voor wegvervoer ten behoeve van diagnostische doeleinden, voor transport door de lucht, of voor wegtransport met een ander doeleinde dan diagnostiek, moeten deze soorten worden ingedeeld als categorie A infectueuze stof, UN 2814.

4.1.2 Klasse 9 gevaarlijke stoffen

Gg(m)o die niet voldoen aan de definitie van infectueuze of toxische stoffen moeten worden ingedeeld in klasse 9.

Infectueuze gg(m)o moeten altijd worden ingedeeld in gevarenklasse 6.2.

Risico-groep uitgangsgroep organisme	Opmerkingen	Inschaling I&M volgens IG vergunning	Categorie	Klasse/UN code	Van toepassing zijnde hoofdstuk voor verzending
1	niet genetisch gemodificeerd (gg)	n.v.t.	-	n.v.t.	3
1	gg, niet infectueus		-	Klasse 9, UN 3245	4
1	plantpathogeen, niet gg	n.v.t.	-	n.v.t.	6
1	plantpathogeen, gg		-	Klasse 9, UN 3245	4
2 of hoger	infectueus, al dan niet gg	Niet relevant	A of B	Klasse 6.2, UN 2814, 2900 of 3373	4

- De tabel is bedoeld als hulpmiddel bij de inschaling van (genetisch gemodificeerde) micro-organismen, niet zijnde afval. Het kan zijn dat op grond van de specifieke eigenschappen van een micro-organisme een andere inschaling juist is. De verantwoordelijkheid voor de inschaling ligt te allen tijde bij de afzender. Bij twijfel wordt geadviseerd te kiezen voor een veilige inschaling.
- Naast de voorschriften uit de genoemde instructies zijn er soms ook nog aanvullende vervoersvoorschriften van toepassing. Aanvullende vervoersvoorschriften voor specifieke ggo of pathogene micro-organismen kunnen bijvoorbeeld worden vermeld in de IG vergunning, of in importvergunningen van de nVWA Divisie L&N . Algemene voorschriften voor het extern transport van genetisch gemodificeerde planten (zaden, pollen etc.) en genetisch gemodificeerde dieren zijn te vinden in Bijlage 9 van de Regeling ggo.

4.2 A en E-erkenninghouders

Voorwaarde voor luchttransport van UN 2814, UN 2900 en UN 3291 geclassificeerd materiaal

Men mag van de wetgever alleen gevaarlijke stoffen (laten) vervoeren of aanbieden voor luchttransport, als men houder is van een erkenning van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Deze erkenning wordt verleend door de Inspectie voor Leefomgeving en Transport nadat een opleiding is gevolgd bij een door het Ministerie van van Infrastructuur en Milieu erkende instelling (voor erkende opleidingsinstellingen, zie: www.ilent.nl/onderwerpen/transport/gevaarlijke_stoffen/luchtvaart/erkenningen_gevaarlijke_stoffen/).

Met een A-erkenning kan een instelling zelf gevaarlijke stoffen aanbieden voor luchttransport. Indien men niet in het bezit is van een A-erkenning, kan men toch infectueuze stoffen per vliegtuig versturen door gebruik te maken van een bedrijf met een E-erkenning. Bedrijven met een E-erkenning kunnen in de plaats van een particulier, instelling of rechtspersoon als afzender optreden, waarbij ze de volledige publiekrechtelijke verantwoordelijkheden overnemen. De E-erkenninghouder verzorgt dan het verpakken, etiketteren, en markeren van de gevarengoederen, de documentatie en de verzending. Daarnaast kunnen E-erkenninghouders over alle verzendingen die zij verzorgen gedetailleerde adviezen en informatie verstrekken.

Voor het versturen van Categorie B biologische stoffen (UN 3373) of gg(m)o (UN 3245) is een A- of E-erkenninghouderschap niet nodig, mits deze stoffen volledig zijn verpakt volgens P 650 / PI 650 cq P 904 / P 959 (zie § 4.4.1).

Concreet betekent dit dat men wanneer men stoffen die vallen onder categorie A infectueuze stoffen wil versturen per vliegtuig, men:

- òf zelf A-erkenninghouder moet zijn
- òf een E-erkenninghouder moet inschakelen. Hiervoor kan men rechtstreeks één van de E-erkenninghouders inschakelen, het kan echter ook via de eigen vervoerder, of via bedrijven die gespecialiseerd zijn in het vervoer van gevaarlijke stoffen.

Er zijn in Nederland drie E-erkenninghouders

(zie http://www.ilent.nl/onderwerpen/transport/gevaarlijke_stoffen/luchtvaart/erkenningen_gevaarlijke_stoffen/):

DGM (tel: 020-4496565), SCS (tel: 020-6556262) en SGS (tel: 020-6532760).

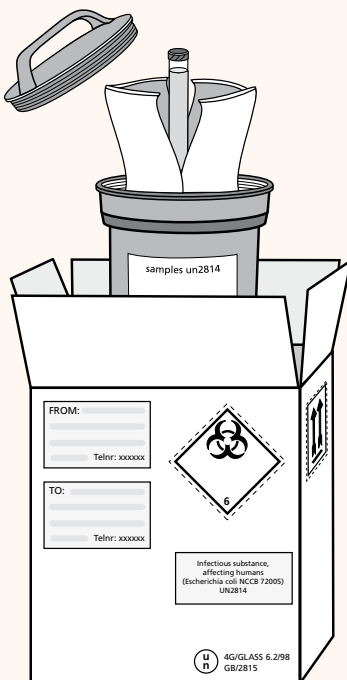
4.3 Transport van UN 2814 en UN 2900 geclassificeerd materiaal

Let op: het is niet toegestaan om deze materialen te sturen naar Australië, Canada, en Vanuata zonder voorafgaande toestemming van de bevoegde autoriteiten (zie de bekendgemaakte afwijkingen van de voorschriften Australië: AU 3; Canada: CA 10 (UN2900) en CA 11 (UN2814) en Vanuata: VU 2).

4.3.1 Verpakkingsvoorschriften UN 2814 en 2900

In het ADR is een "Verpakkingsinstructie" (P 620) opgenomen voor infectueuze stoffen, in de luchtvaartvoorschriften is dit "Packing Instruction" PI 620 (voorheen PI 602).

Alle categorie A infectueuze stoffen moeten verpakt worden in speciale voor de klasse 6.2 gekeurde verpakkingen, te herkennen aan een UN-verpakkingskenmerk op de verpakking. Dit keurmerk verzekert dat de verpakking voldoet aan alle test criteria. Alle categorie A infectueuze stoffen moeten worden verpakt in een drievoudige verpakking. De verpakking moet bestaan uit:

Verpakkingsinstructie	Wegtransport P 620	Luchttransport PI 620
UN keurmerk	Ja	Ja
Een binnenverpakking (primaire verpakking): een lekvrije houder	Ja	Ja
Voldoende vloeistof absorberend materiaal om de totale inhoud van de primaire houders te absorberen (alleen bij vloeistoffen);	Ja	Ja
Wanneer meerdere primaire houders in één secundaire verpakking worden geplaatst, dan moeten deze hetzij afzonderlijk omwikkeld worden, hetzij van elkaar gescheiden worden, zodat onderlinge aanraking is uitgesloten	Ja	Ja
Een lekvrije secundaire verpakking	Ja	Ja
Een buitenverpakking van voldoende sterkte van tenminste 10 cm groot	Ja	Ja
De primaire en de secundaire verpakking moeten zonder lekkage een drukverschil van 95 kPa kunnen weerstaan en een temperatuurs- verschil van -40°C tot +55°C.	voor wegvervoer geldt: de primaire of de secundaire moeten zonder lekkage het genoemde druk en temperatuurs- verschil kunnen weerstaan	Ja
Stijve buitenverpakking	Ja	Ja
Een limiet wordt gesteld aan de inhoud	Nee	Nee
Toegestaan in hand- of ruimbagage	n.v.t.	Nee

Een gespecificeerde inhoudsopgave moet tussen de secundaire verpakking en de buitenverpakking worden bijgesloten. Indien de te vervoeren infectueuze stoffen onbekend zijn, maar vermoed wordt dat ze voldoen aan de criteria voor opname in categorie A, moeten op de gespecificeerde inhoudsopgave aansluitend op de juiste vervoersnaam tussen haakjes de woorden “suspected category A infectious substance” (“vermoedelijk infectueuze stof van categorie A”) worden aangebracht (ADR 4.1.8. en ICAO-TI PI 620).

Wat betreft het gezamenlijk verpakken met andere soorten goederen:

Binnenverpakkingen die infectueuze stoffen bevatten mogen niet worden vastgezet in buitenverpakkingen die andere soorten goederen bevatten. Volledige colli mogen volgens de ICAO-TI (deel 1;3.1 en 5;2.4.10) en ADR (1.2.1 en 5.1.2) voorschriften worden oververpakt. Een dergelijke oververpakking kan droogijs bevatten (zie ook § 4.7.3 en § 4.3.2.1).

Wat betreft de aard en de wijze van afdichten van de primaire houders:

Stoffen die bij omgevingstemperatuur of een hogere temperatuur worden verzonden: De primaire houders moeten van glas, metaal of kunststof zijn. Op positieve wijze moet een vloeistofdichte verzegeling worden gegarandeerd, bijv. door middel van een smeltlas, een omkraagde stop of een metalen randomlegzegel. Indien schroefdoppen worden gebruikt, moeten zij op positieve wijze worden vastgezet, bijv. met behulp van plakband, paraffinefolie of gefabriceerde (zelf)borgende sluiting; Dit voorschrift is niet van toepassing voor buitengewone zendingen, bijv. verzending van gehele organen waarvoor een bijzondere verpakking vereist is.

Wat betreft het gebruik van koelmiddelen:

- 1)** Stoffen die sterk gekoeld of bevroren worden verzonden: IJs, droogijs of een ander koelmiddel moet worden aangebracht rond de secundaire verpakking(en) of in plaats daarvan in een oververpakking met één of meer volledige colli, gemerkt volgens 6;3.3. Inwendige steunen moeten worden aangebracht om de secundaire verpakking(en) of colli in positie te houden, nadat het ijs is gesmolten of het droogijs is vervlogen. Indien ijs wordt gebruikt, moet de buitenverpakking of oververpakking vloeistofdicht zijn. Indien droogijs wordt gebruikt, mag de buitenverpakking of oververpakking het vrijkomen van kooldioxidegas niet belemmeren. De primaire houder en de secundaire verpakking moeten bij de temperatuur van het gebruikte koelmiddel in goede staat blijven;
- 2)** Stoffen die in vloeibare stikstof worden verzonden: Er moeten primaire houders van kunststof worden gebruikt die erg lage temperaturen kunnen doorstaan. De secundaire verpakking moet ook erg lage temperaturen kunnen doorstaan, en in de meeste gevallen om iedere primaire houder afzonderlijk passen. Aan de voorschriften voor de verzending van

vloeibare stikstof moet ook zijn voldaan. De primaire houder en de secundaire verpakking moeten bij de temperatuur van de vloeibare stikstof in goede staat blijven;

3) Gevriesdroogde stoffen mogen ook worden vervoerd in primaire houders, dat wil zeggen, met een vlam dichtgesmolten glazen ampullen of met een rubberen stop gesloten glazen flesjes, voorzien van metalen zegels.

4.3.1.1 Lege verpakkingen

Alvorens een lege verpakking naar de afzender wordt teruggezonden of naar elders wordt doorgezonden, moet zij worden gedesinfecteerd of gesteriliseerd teneinde elk gevaar teniet te doen en elk etiket of elke kenmerking die aangeeft dat zij een infectueuze stof bevatte, moet worden verwijderd of uitgewist (ICAO-TI PI 620 of ADR 4.1.112).

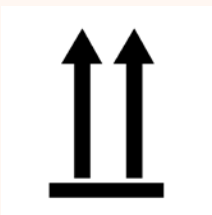
4.3.2 Gevaarsetiketten en opschriften UN 2814 en 2900

De buitenverpakking moet worden voorzien van:

- een gevaarsetiket van klasse 6.2. Het etiket moet een afmeting hebben van 10 x 10 cm. Het mag alleen verkleind worden als de grootte van de verpakking dit noodzakelijk maakt; voor luchtvaart mag het echter nooit kleiner dan 5 x 5 cm.

- de juiste benaming van de stof (inclusief tussen haakjes de technische benaming) en het UN nummer (UN 2814 of UN 2900);
- de naam en het adres van de afzender inclusief naam en telefoonnummer van de persoon die verantwoordelijk is voor de zending;
- de naam en het adres van de geadresseerde;

- "Packaging orientation" etiket als de stof in een vloeibare vorm wordt verzonden (agar wordt ook beschouwd als vloeibaar medium) en de primaire houders meer dan 50 ml bevatten (ADR 2;5.2.1.9 en ICAO-TI 4;1.1.13)

- eventueel de opslag temperatuur

NB. Wanneer er alleen wegvervoer in het geding is, hoeven "de juiste benaming van de stof" en de gegevens van de afzender niet op de verpakking te worden vermeld (worden wel vermeld in de begeleidende documenten (zie § 5.2).

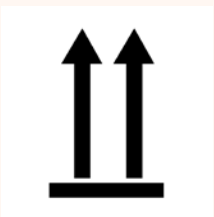
4.3.2.1 Koelmiddelen

Als de verpakking vloeibare stikstof bevat, dan moet deze zijn voorzien van:

- een gevaarsetiket van de klasse 2;

- het opschrift UN 1977 Nitrogen, refrigerated liquid;
- een "cryogenic liquid" etiket;

- het "Packaging orientation" etiket (op twee tegenoverliggende zijden);
De woorden "Keep upright" moeten op elke zijde van het collo worden aangebracht, of met tussenruimten van 120° rondom op het collo.

- de vermelding "DO NOT DROP HANDLE- WITH CARE", alsmede veiligheidsinstructies.

Als de verpakking droogijs bevat moet dit bij wegvervoer op de buitenverpakking worden vermeld, voor luchtvaart gelden additionele voorschriften voor de buitenverpakking:

- een gevaarsetiket van de klasse 9;

- het opschrift UN 1845 Carbondioxide (solid), dry-ice; kooldioxide (vast), droogijs
- een label met de hoeveelheid droogijs.

4.3.2.2. Kenmerking van oververpakkingen

Een oververpakking moet worden gemerkt met het woord "Overpack" (oververpakking), met de juiste vervoersnaam, het UN-nummer en bijzondere behandelingsinstructie die op de ingesloten colli staan. Gevaarsetiketten en kenmerken moeten op de oververpakking worden herhaald, tenzij deze op de ingesloten colli aangebrachte etiketten zichtbaar zijn. Specificatiekenmerken van de verpakkingen zelf (colli) mogen niet op de oververpakking worden gereproduceerd.

4.3.2.3 Te gebruiken talen

Naast de talen die door het land van oorsprong vereist kunnen worden, moet Engels worden gebruikt.

4.3.3 Documenten UN 2814 en 2900

De regelgeving voor weg- en luchttransport schrijven verschillende documenten voor, de voorwaarden aan deze documenten staan vermeld in [Hoofdstuk 5](#).

Wegtransport	Luchttransport
Vrachtbrief (§ 5.1)	Luchtvrachtbrief (Airway Bill, § 5.1)
ADR vervoerdocument (§ 5.2)	ICAO-TI vervoerdocument ("shippers declaration") (§ 5.4)
Schriftelijke instructie (§ 5.3)	
Paklijst aanbevolen (§ 5.5)	Paklijst aanbevolen (§ 5.5)

4.4 Transport van UN 3373 geclassificeerd materiaal

4.4.1 Verpakkingsvoorschriften UN 3373

In het ADR is een "Verpakkingsinstructie" (P 650) opgenomen voor infectueuze stoffen, die geclassificeerd zijn als UN 3373, in de luchtvaartvoorschriften is dit PI 650. Wanneer de materialen volgens deze verpakkingsinstructie zijn verpakt zijn de zendingen niet onderworpen aan andere voorschriften uit weg- (ADR bijzondere bepaling 319) of luchtvaartvoorschriften. Voor het versturen/vervoeren van stoffen geclassificeerd als UN 3373 hoeft geen ICAO-TI of ADR vervoerdocument bijgevoegd te worden, hoeft men geen **A- of E-erkenninghouder** te zijn en als chauffeur ook geen ADR diploma te hebben. Verder mogen UN 3373 geclassificeerde materialen binnen Nederland per post worden verstuurd, onder de extra voorwaarden zoals door PostNL gesteld (zie ook [§ 1.4](#)).

Verpakkingsinstructie	Wegtransport P 650	Luchttransport PI 650
Een binnenverpakking bestaat uit een vloeistofdichte houder (in het geval van vloeistoffen) of stofdichte houder (in het geval van vaste stoffen) als primaire verpakking.	Ja	Ja
Voldoende vloeistof absorberend materiaal om de totale inhoud van de primaire houders te absorberen (alleen bij vloeistoffen);	Ja	Ja

Verpakkingsinstructie	Wegtransport P 650	Luchttransport PI 650
Als meer primaire houders in één secundaire verpakking worden geplaatst, dan moeten deze afzonderlijk omwikkeld of gescheiden worden, zodat onderlinge aanraking is uitgesloten.	Ja	Ja
Een vloeistofdichte (in het geval van vloeistoffen) of stofdichte (in het geval van vaste stoffen) secundaire verpakking;	Ja	Ja
Een buitenverpakking van voldoende sterkte waarvan tenminste één zijde 10 x 10 cm groot is.	Ja	Ja
Of de secundaire, of de buitenverpakking moeten stijf zijn.	Ja	Nee
Een stijve buitenverpakking	Of een stijve secundaire verpakking	Ja
De primaire en/of de secundaire verpakking moet zonder lekkage een drukverschil van 95 kPa kunnen weerstaan en een temperatuurverschil van -40°C tot +55°C.	Ja	Ja
Limiet aan de inhoud: De primaire houder mag niet meer bevatten dan 1 liter, voor vaste stoffen geldt dat de massa niet meer mag zijn dan de voor de buitenverpakking maximaal toegestane massa. Voor de buitenverpakking geldt een limiet van 4L/4kg (uitgezonderd voor colli met lichaamsdelen, organen e.d.). Deze hoeveelheid omvat niet het gebruikte koelmiddel.	Nee	Ja
Toegestaan in hand- of ruimbagage	n.v.t.	Nee

Er staat nog een aantal extra opmerkingen in de P 650 en PI 650 o.a. m.b.t. de sterkte en de stabilisatie van de verpakking. Omdat het voor het doel van deze instructie te ver voert deze hier allemaal op te sommen, wordt hiervoor verwezen naar de volledige tekst van de verpakkingsinstructies zelf, elders beschikbaar op de site van het BVF platform.

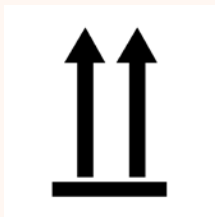
4.4.2 Gevaarsetiketten en opschriften UN 3373

De buitenverpakking moet worden voorzien van:

- een etiket voor UN 3373 (ruitvormig). Het etiket moet een afmeting hebben van van minimaal 5 x 5 cm. De breedte van de lijn moet minimaal 2 mm zijn en de letters en cijfers moeten ten minste 6 mm hoog zijn

- de naam, adres en telefoonnummer van de afzender
- de naam en het adres van de geadresseerde;
- de naam en het telefoonnummer van een persoon die verantwoordelijk is voor de zending moeten op schrift (bijv. op de vrachtbrief) of op de verpakking staan

- "Packaging orientation" etiket als de stof in een vloeibare vorm wordt verzonden (agar wordt ook beschouwd als vloeibaar medium)

- eventueel de opslag temperatuur
- de officiële vervoersnaam: "Biologische stof, categorie B" of "Biological substance, category B" naast het UN 3373 ruitvormig merkteken.

NB. Wanneer er alleen wegvervoer in het geding is, hoeven de gegevens van de afzender niet op de verpakking te worden vermeld.

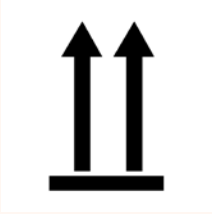
4.4.2.1 Koelmiddelen

Als de verpakking vloeibare stikstof bevat, dan moet deze zijn voorzien van:

- een gevaarsetiket van de klasse 2;

- het opschrift UN 1977 Nitrogen, refrigerated liquid;
- een “cryogenic liquid” etiket;
- het “Packaging orientation” etiket (op twee tegenoverliggende zijden);

- De woorden “Keep upright” moeten op elke zijde van het collo worden aangebracht, of met tussenruimten van 120° rondom op het collo.
- de vermelding “DO NOT DROP HANDLE- WITH CARE”, alsmede veiligheidsinstructies.

Als de verpakking droogijs bevat moet dit bij wegvervoer op de buitenverpakking worden vermeld, voor luchtvaart gelden additionele voorschriften voor de buitenverpakking:

- een gevaarsetiket van de klasse 9;

- het opschrift UN 1845 Carbondioxide (solid) dry-ice; kooldioxide (vast), droogijs
- een label met de hoeveelheid droogijs.

Verder moet de verpakking zodanig zijn geconstrueerd dat er geen drukopbouw kan plaatsvinden in de verpakking. Ook de primaire en secundaire verpakking moeten de lage temperatuur kunnen doorstaan.

4.4.3 Documenten UN 3373

Hoewel de verpakkingsvoorschriften uit de relevante vervoerswetgeving gevaarlijke stoffen voor weg en lucht niet voorschrijven dat er een **paklijst** aanwezig moet zijn tussen secundaire en buitenverpakking, wordt wel geadviseerd een **paklijst** in te sluiten. Voor de **paklijst** kan gebruik gemaakt worden van het format zoals beschreven in § 5.5.

Wanneer deze materialen per koerier worden verstuurd, is daarnaast een **vrachtbrief** (wegvervoer; voor luchtvervoer de airway-bill) vereist. De eisen aan de vrachtbrief staan vermeld in § 5.1. De airwaybill wordt door de afhandelaar ingevuld.

Verdere documenten (vervoerdokument of shippers declaration) zijn niet voorgeschreven.

4.5 Transport van UN 3291 geclassificeerd materiaal

Ook al is luchttransport van UN 3291 niet waarschijnlijk, wordt het hier voor de volledigheid, en omdat het ook onderdeel uitmaakt van de regelgeving toch opgenomen.

4.5.1 Verpakkingsvoorschriften UN 3291

In het ADR is voor Medisch en Ziekenhuisafval verpakkingsinstructie P 621, LP 621 of IBC 620 opgenomen, in de voorschriften voor luchttransport is dit PI 622. De verpakking moet niet alleen UN gekeurd zijn, maar ook voldoen aan het beproevingsniveau van PG II (P 621 en PI 622).

De verpakking volgens LP 621 bestaat uit een stijve, lekdichte, UN gekeurde verpakking, terwijl de PI 622 ook aangeeft van welk materiaal deze verpakkingen zijn gemaakt. Verwezen wordt naar de originele tekst van de verpakkingsinstructies, elders op de site van het BVF platform. Om alle vloeistof te absorberen moet er voldoende absorberend materiaal aanwezig zijn in de verpakking. Als er grote hoeveelheden vloeistof afgevoerd moeten worden (of er is niet voldoende vloeistof absorberend materiaal toegevoegd), dan zijn hier speciale verpakkingen voor nodig.

Stoffen van klasse 6.2 UN 3291 mogen niet samen worden verpakt met andere stoffen (uitgezonderd evt. koelmiddelen).

Niettegenstaande de hierboven genoemde classificatie van medisch en ziekenhuisafval, zijn afvalstoffen die ingevolge de bijlage bij beschikking nr. 2000/532/EG van de Regeling Europese Afvalstoffenlijst zijn ingedeeld in Euralcodes 180104 of 180203 niet onderworpen aan de bepalingen van het ADR (zie ADR 2.2.62.1.11.2). Let op: afval dat ontsmet of geautoclaveerd is en daarmee ontdaan van de gevaareigenschappen (infectierisico) vallen niet meer onder het ADR, maar nog wel onder het Landelijk Afvalbeheersplan 2 (<http://www.lap2.nl>).

4.5.2 Etiketten en opschriften UN 3291

De buitenverpakking moet voorzien zijn van een:

- een gevaarsetiket van klasse 6.2. Het etiket moet een afmeting hebben van 10 x 10 cm. Het mag alleen verkleind worden als de grootte van de verpakking dit noodzakelijk maakt; voor luchtvaart mag het echter nooit kleiner dan 5 x 5 cm.

- de juiste benaming van de stof (inclusief tussen haakjes de technische benaming) en het UN nummer (UN 3291);
- de naam en het adres van de afzender inclusief naam en telefoonnummer van de persoon die verantwoordelijk is voor de zending;

- en de naam en het adres van de geadresseerde;
 - “Packaging orientation” etiket als de stof in een vloeibare vorm wordt verzonden (agar wordt ook beschouwd als vloeibaar medium). Dit etiket is alleen vereist als de container meer dan 50 ml vloeibaar afval bevat (ADR 2;5.2.1.9 en ICAO-TI 4;1.1.13)
- eventueel de opslag temperatuur

NB. Wanneer er alleen wegvervoer in het geding is, hoeven “de juiste benaming van de stof” en de gegevens van de afzender niet op de verpakking te worden vermeld (worden wel vermeld in de begeleidende documenten (zie § 5.2).

4.5.3 Documenten UN 3291

De regelgeving voor weg- en luchttransport schrijven verschillende documenten voor:

Wegtransport	Luchttransport
Vrachtbrief (§ 5.1)	Luchtvrachtbrief (Airway Bill, § 5.1)
ADR vervoerdocument (§ 5.2)	ICAO-TI vervoerdocument (“shippers declaration”) (§ 5.4)
Schriftelijke instructie (§ 5.3)	
Paklijst (§ 5.5)	Paklijst (§ 5.5)

4.5.3.1 Vrijstelling

Wanneer minder dan 333 kg van UN 3291 wordt vervoerd kan men gebruik maken van een bijzondere regeling: zie Beperkte hoeveelheden: zie § 4.9.

NB. Deze vrijstelling voor beperkte hoeveelheden geldt alleen voor wegtransport, niet voor luchttransport!

4.6 Transport van UN 3245 geclassificeerd materiaal

4.6.1 Verpakkingsvoorschriften UN 3245

In het ADR is een “Verpakkingsinstructie” (P 904) opgenomen voor genetisch gemodificeerde (micro-)organismen, in de ICAO-TI is dit PI 959. De opbouw van de verpakking komt overeen met de verpakking voor biologisch materiaal, categorie B (UN 3373, P 650). Wanneer de materialen volgens deze verpakkingsinstructie zijn verpakt, zijn de zendingen niet onderworpen aan andere voorschriften uit weg- of luchtvaartvoorschriften (ICAO-TI 2; 3.1 bijzondere bepaling A47, ADR 2; 3.3 bijzondere bepaling 219). Voor stoffen geclassificeerd als UN 3245 hoeft dus geen ICAO-TI of ADR vervoerdocument bijgevoegd te worden, hoeft men geen A- of E-erkenninghouder te zijn en als chauffeur ook geen ADR diploma te hebben. Verder mogen UN 3245 geclassificeerde materialen binnen Nederland per post worden verstuurd onder de extra voorwaarden zoals door PostNL gesteld (zie § 1.4).

Verpakkingsinstructie	Wegtransport P 904	Luchttransport PI 959
Een binnenverpakking bestaat uit een primaire houder en een secundaire verpakking, de primaire houder(s) of de secundaire verpakking moet(en) wat betreft vloeistoffen vloeistofdicht of wat betreft vaste stoffen stofdicht zijn	Ja	Ja
Voldoende vloeistof absorberend materiaal om de totale inhoud van de primaire houders te absorberen (alleen bij vloeistoffen);	Ja	Ja
Als meer breekbare primaire houders in één secundaire verpakking worden geplaatst, dan moeten deze afzonderlijk omwikkeld of gescheiden worden, zodat onderlinge aanraking is uitgesloten	Ja	Ja
Een buitenverpakking van voldoende sterkte met een kleinste buitenafmeting van ten minste 100 mm	Ja	Ja
Of de secundaire, of de buitenverpakking moeten stijf zijn	Ja	Nee
Een stijve buitenverpakking	Of een stijve secundaire verpakking	Ja
De primaire en/of de secundaire verpakking moet zonder lekkage een drukverschil van 95 kPa kunnen weerstaan en een temperatuurverschil van -40°C tot +55°C.	Ja	Ja
Limiet aan de inhoud	Nee	Nee
Toegestaan in hand- of ruimbagage	nvt	Nee

4.6.2 Gevaarsetiketten en opschriften UN 3245

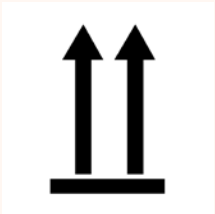
1) Op de buitenverpakking, de secundaire verpakking, of op een ingesloten paklijst moet worden vermeld dat het een genetisch gemodificeerd organisme betreft

2) De buitenverpakking moet worden voorzien van:

- een etiket voor UN 3245 (ruitvormig). Elke zijde moet een afmeting hebben van minimaal 5 x 5 cm. De breedte van de lijn moet minimaal 2 mm zijn en de letters en cijfers moeten ten minste 6 mm hoog zijn

- de naam, adres en telefoonnummer van de afzender
- de naam en het adres van de geadresseerde;

- "Packaging orientation" etiket als de stof in een vloeibare vorm wordt verzonden (agar wordt ook beschouwd als vloeibaar medium) en de primaire houders meer dan 50 ml bevatten (analoog aan ADR 2;5.2.1.9 en ICAO-TI 4;1.1.13)

- eventueel de opslag temperatuur

NB. Wanneer er alleen wegvervoer in het geding is, hoeven de gegevens van de afzender niet op de verpakking te worden vermeld.

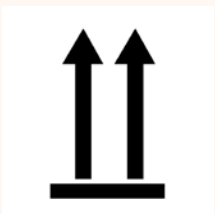
4.6.2.1 Koelmiddelen

Als de verpakking vloeibare stikstof bevat, dan moet deze zijn voorzien van:

- een gevaarsetiket van de klasse 2;

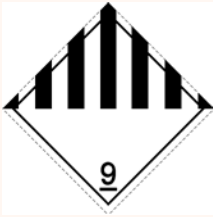
- het opschrift UN 1977 Nitrogen, refrigerated liquid;
- een "cryogenic liquid" etiket;

- het "Packaging orientation" etiket (op twee tegenoverliggende zijden);

- de woorden "Keep upright" moeten op elke zijde van het collo worden aangebracht, of met tussenruimten van 120° rondom op het collo.
- de vermelding "DO NOT DROP HANDLE- WITH CARE", alsmede veiligheidsinstructies.

Als de verpakking droogijs bevat moet dit bij wegvervoer op de buitenverpakking worden vermeld, voor luchtvaart gelden additionele voorschriften voor de buitenverpakking:

- een gevaarsetiket van de klasse 9;

- het opschrift UN 1845 Carbondioxide (solid) dry-ice; kooldioxide (vast), droogijs
- een label met de hoeveelheid droogijs.

Verder moet de verpakking zodanig zijn geconstrueerd dat er geen drukopbouw kan plaatsvinden in de verpakking. Ook de primaire en secundaire verpakking moet de lage temperatuur kunnen doorstaan.

4.6.3 Documenten UN 3245

Hoewel de verpakkingsvoorschriften uit de relevante vervoerswetgeving gevaarlijke stoffen voor weg en lucht niet voorschrijven dat er een **paklijst** aanwezig moet zijn tussen secundaire en buitenverpakking, wordt wel geadviseerd een **paklijst** in te sluiten. Voor de **paklijst** kan gebruik gemaakt worden van het format zoals beschreven in § 5.5.

Wanneer deze materialen per koerier worden verstuurd, is daarnaast een **vrachtbrief** (wegvervoer; voor luchtvervoer de airway-bill) vereist. De eisen aan de vrachtbrief staan vermeld in § 5.1. De airwaybill wordt door de afhandelaar ingevuld.

Verdere documenten (vervoerdokument of shippers declaration) zijn niet voorgeschreven.

4.6.3.1 Vrijstelling

Wanneer minder dan 333 kg van UN 3245 wordt vervoerd kan men gebruik maken van een bijzondere regeling: zie **Beperkte hoeveelheden**, § 4.9.

NB. Deze vrijstelling voor beperkte hoeveelheden geldt alleen voor wegtransport, niet voor luchttransport (ADR 1.1.3.6)!

4.7 Bijzondere regelingen voor transport van UN 3373, diagnostisch materiaal en UN 3245 binnen Nederland

4.7.1 Verzending van UN 3373 en UN 3245 geclassificeerd materiaal met PostNL

Categorie B biologische stoffen (UN 3373) en genetisch gemodificeerde micro-organismen die niet infectieus zijn (UN 3245) mogen in het binnenland per post worden verstuurd.

De te gebruiken verpakking moet voldoen aan P 650 / P 904 (zie hierboven) en extra door PostNL gestelde eisen die een veilige verwerking in de post kunnen waarborgen. Het betreft hier de zg. ICAO-TI puncture test. De verpakkingen moeten hiervoor speciaal gekeurd zijn door erkende onderzoeksinstituten en zijn te herkennen aan het predikaat “TNT Post toegelaten”, “TNT-Post toegelaten” of “PostNL toegelaten”.

Op de buitenzijde van de verpakking moeten de aanduidingen volgens § 4.4.2 (voor UN 3373) resp. § 4.6.2 (voor UN 3245) goed leesbaar zijn aangebracht.

Momenteel zijn er drie leveranciers die verpakkingen kunnen leveren die voldoen aan de door PostNL gestelde richtlijnen, een overzicht hiervan is te vinden op de website van PostNL⁷.

4.7.2 Transport Diagnostische monsters (mens en dier) binnen Nederland

Voor het binnenlands transport van diagnostische monsters binnen Nederland is er een PRAKTIJKRICHTLIJN “VERZENDING EN VERVOER VAN BIOLOGISCHE MATERIELEN BESTEMD VOOR HUMANE OF DIERLIJKE DIAGNOSTIEK” opgesteld door een werkgroep met vertegenwoordigers van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, het Ministerie van Economische Zaken, het Ministerie van LNV en de Inspectie voor de Gezondheidszorg. Deze erkenning wordt verleend door de Inspectie voor Leefomgeving en Transport, PostNL, de Nederlandse Vereniging voor Medische Microbiologie, de Nederlandse Vereniging voor Klinische Chemie, Sanquin, LUMC en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).

De Praktijkrichtlijn is bedoeld voor gebruik door medewerkers van laboratoria in de Nederlandse gezondheidszorg voor mensen (en dieren). De richtlijn heeft betrekking op het verzenden van biologische materialen over de weg binnen Nederland, bestemd voor de diagnostiek.

De complete tekst is te vinden op de website van het BVF platform⁸.

4.7.3 Gezamenlijk verpakken

Volgens het ADR is het niet toegestaan om micro-organismen van de klasse 6.2 of 9 gezamenlijk te verpakken met stoffen en voorwerpen van andere klassen, en ook niet met goederen die niet zijn onderworpen aan de voorschriften van het ADR (bijv. risicogroep 1 micro-organismen). Wanneer een pathogeen of gg(m)o gekoeld moet worden vervoerd, is het wel toegestaan om koelmiddelen, zoals ijs, droogijs en vloeibare stikstof toe te voegen. Let hierbij wel op de verpakkingseisen en eventueel vereiste etikettering en documentatie.

⁷ <http://www.postnl.nl/zakelijk/post/diagnostische-monsters/>

⁸ <http://www.bvfplatform.nl/home.html>

4.8 Meerdere modaliteiten, combinatie weg- en luchttransport

De diverse (internationale) regelgeving voor vervoer van gevaarlijke stoffen over weg, spoor, waterweg en door de lucht, lijkt veel op elkaar, maar is (nog) niet helemaal hetzelfde. Wanneer een pakje per vliegtuig wordt verstuurd, betreft een deel van het traject vaak ook wegtransport. In dat geval volstaat het om aan de verpakkingsvoorschriften voor luchtvervoer te voldoen (luchttransport moet dan wel voorafgegaan zijn cq gevolgd worden door wegtransport). De **Shippers Declaration** for Dangerous Goods mag in dit geval ook gelden als **vervoerdocument**. Als gebruik gemaakt wordt van luchtvaartvoorschriften die afwijken van de voorschriften uit het ADR dan moet dit als volgt vermeld zijn in het ADR vervoerdocument: "Vervoer overeenkomstig subsectie 1.1.4.2.1 van het ADR, Carriage under subsection 1.1.4.2.1 of ADR".

4.9 Beperkte hoeveelheden (alleen van toepassing voor wegtransport van UN 3291 en UN 3245)

Er bestaat een bijzondere regeling (beperkte vrijstelling) voor het vervoer van beperkte hoeveelheden gevaarlijke stoffen over de weg volgens subsectie 1.1.3.6, de zogenaamde 1000 puntentabel van het ADR. [http://www.ilent.nl/Images/Infoblad%201000%20punten%20tabel%20\(ILT\)_tcm334-318025.pdf](http://www.ilent.nl/Images/Infoblad%201000%20punten%20tabel%20(ILT)_tcm334-318025.pdf)

Er worden dan minder zware eisen gesteld aan de vervoerscondities (en aan de vervoerder). De voorschriften voor verpakking, etikettering en documentatie (m.u.v. de gevarenkaart) blijven echter onverminderd van toepassing!

Deze mogelijkheid bestaat voor klasse 9, UN 3245 (genetisch gemodificeerde micro-organismen en organismen) (gg(m)o) en klasse 6.2, UN 3291 (ziekenhuisafval, ongespecificeerd, n.e.g.).

Men mag gebruik maken van de lichtere eisen van subsectie 1.1.3.6 wanneer er minder dan 333 kg wordt getransporteerd. De totale hoeveelheid moet worden vermeld in het vervoerdocument. Op die manier kan de chauffeur in de gaten houden of hij van de lichtere eisen van subsectie 1.1.3.6 gebruik mag maken, of moet voldoen aan de standaard voorschriften van het ADR. Op het vervoerdocument moet dan tevens vermeld worden: "Vervoer overschrijdt niet de vrijstellingsgrenzen van subsectie 1.1.3.6, Load not exceeding the exemption limits prescribed in subsection 1.1.3.6". NB: De vermenigvuldigingsfactor van vloeibare stikstof is 1. Met droogijs hoeft geen rekening te worden gehouden.

Deze vrijstelling heeft tot gevolg dat de chauffeur die deze stoffen vervoert niet hoeft te beschikken over een ADR-diploma.

NB. Voor luchtvervoer geldt dit verlicht regime niet!

4.10 Transport van vrijgestelde materialen

4.10.1 Verpakkingsvoorschriften vrijgestelde materialen

Voor patiëntenmateriaal waarvan vaststaat dat er geen of een zeer kleine kans bestaat dat er pathogene micro-organismen in aanwezig zijn gelden lichtere voorschriften. Deze afweging moet gemaakt worden door een professional (arts etc) en zijn gebaseerd op de medische historie van de patiënt, symptomen van ziektes en de individuele omstandigheden van de patiënt (mens of dier) en de endemische situatie.

Voorbeelden van materialen die onder deze uitzondering vervoerd mogen worden zijn bloed en urine monsters voor het bepalen van; cholesterol, bloed glucose, hormonen en prostate specific antigeen (PSA); testen om orgaan functie te bepalen voor hart, lever, nieren bij infectie met een niet pathogeen en medicijn-monitoring; testen voor verzekeringsdoeleinden of keuringen, alcohol en drugs; zwangerschapstesten; biopsieën voor kankerdiagnose; en antilichaam bepalingen in mens en dier.

Voor deze categorie wordt alleen de opbouw van de verpakking voorgeschreven (ADR 2.2.62.1.5.6, ICAO-TI 2; 6.3.2.3.6) en de vereiste aanduidingen. De verpakkingen hoeven niet UN-gekeurd te zijn. Deze eisen zijn opgenomen in Hoofdstuk 3 van deze instructie.

4.11 Samenvatting TRANSPORT klasse 6.2 en klasse 9

Classificatie In Het Kort:

KLASSE 6.2

Cultures voor wetenschappelijke, diagnostische of klinische doeleinden:

- categorie A: UN 2814 of 2900
- categorie B: UN 3373

Patiëntenmateriaal en andere stoffen (geen cultures):

- UN 3373, tenzij ze categorie A infectueuze stoffen (waar niet bij staat "alleen cultures") kunnen bevatten
- UN 2814 / 2900, indien ze deze wel kunnen bevatten

Afval dat infectueuze stoffen kan bevatten:

- UN 3291 indien het geen stoffen bevat die als UN 2814/2900 geclassificeerd moeten worden (zie hierboven)
- Anders: UN 2814 / 2900

KLASSE 9

Genetisch gemodificeerde micro-organismen (niet infectueus)

Klasse	UN code	Juiste vervoersnaam	Verpakkings-instructie weg	Documenten	Zelf vervoeren over weg toegestaan?	Toegestaan per post?
6.2	UN 2814	"Infectueuze stof, gevaarlijk voor mensen" "Infectious substance, affecting humans"	P 620	ADR Vervoerdocument Vrachtbrief Schriftelijke instructie Paklijst	Nee: ADR diploma vereist	Nee
6.2	UN 2900	"Infectueuze stof, alleen gevaarlijk voor dieren" "Infectious substance, affecting animals, only"	P 620	ADR Vervoerdocument Vrachtbrief Schriftelijke instructie Paklijst	Nee: ADR diploma vereist	Nee
6.2	UN 3291	"Ziekenhuisafval ongespecificeerd n.e.g" of "(Bio)medisch afval n.e.g" of "Gereguleerd medisch afval n.e.g." "Clinical waste, unspecified, n.o.s." "(Bio)medical waste, n.o.s" "Regulated medical waste"	P 621	ADR Vervoerdocument Vrachtbrief Schriftelijke instructie Paklijst aanbevolen	Ja, indien in totaal minder dan 333 kg wordt vervoerd	Nee
6.2	UN 3373	"Biologische stof, categorie B" "Biological substance, category B"	P 650	Vrachtbrief (indien per koerier) Paklijst (aanbevolen)	Ja (ADR diploma niet vereist)	Ja, maar alleen binnen Nederland, en mits in een PostNL goedgekeurde verpakking
9	UN 3245	"Genetisch gemodificeerde micro-organismen" of "genetisch gemodificeerde organismen" "Genetically modified microorganisms" of "Genetically modified organisms"	P 904	Vrachtbrief (indien per koerier) Paklijst (aanbevolen)	Ja (ADR diploma niet vereist)	Ja, maar alleen binnen Nederland, en mits in een PostNL goedgekeurde verpakking en werkzaamheden ingeschaald op niveau I of II (bijv. ML-I of ML-II). Ggo's die volgens de ggo vergunning zijn ingedeeld op niveau III of IV (bijv. ML-III) mogen niet per post!

Klasse	UN code	Juiste vervoersnaam	Verpak- kings- instructie Lucht	Documenten	Toegestaan als hand- of ruim- bagage?	Toegestaan per (lucht) post?	Erkenning- houderschap (A of E) vereist?
6.2	UN 2814	"Infectueuze stof, besmettelijk voor mensen" "Infectious substance, affecting humans"	P 620	ICAO-TI Vervoer- document (in tweevoud) Luchtvrachtbrief Paklijst	Nee	Nee	Ja
6.2	UN 2900	"Infectueuze stof, alleen besmettelijk voor dieren" "Infectious substance, affecting animals only"	PI 620	ICAO-TI Vervoer- document (in tweevoud) Luchtvrachtbrief Paklijst	Nee	Nee	Ja
6.2	UN 3291	"Ziekenhuisafval ongespecificeerd n.e.g" of "(Bio)medisch afval n.e.g" of "Gereguleerd medisch afval n.e.g." "Clinical waste, unspecified, n.o.s." of "Biomedical waste, n.o.s.", of "Medical waste, n.o.s." of "Regulated medical waste".	PI 622	ICAO-TI Vervoer- document (in tweevoud) Luchtvrachtbrief Paklijst	Nee	Nee	Ja
6.2	UN 3373	"Biologisch materiaal, categorie B" "Biological substance, category B"	PI 650	Luchtvracht- brief Paklijst aanbevolen	Nee	Nee	Nee
9	UN 3245	"Genetisch gemodificeerde micro-organismen" of "genetisch gemodificeerde organismen" "Genetically modified microorganisms" of "Genetically modified organisms"	PI 959	Luchtvracht- brief Paklijst aanbevolen	Nee	Nee	Nee

UN 2814 en 2900 geclassificeerde materialen zijn materialen die categorie A organismen (kunnen) bevatten. UN 3291 en 3373 geclassificeerde materialen mogen géén micro-organismen bevatten die geclassificeerd moeten worden als UN 2814 of 2900!

5 Documenten

5.1 Vrachtbrief

Een vrachtbrief wordt over het algemeen verzorgd door de koerier, maar moet worden ingevuld door de afzender.

De vrachtbrief bevat minimaal:

- 1 de plaats en de datum van opmaken;
- 2 de naam en het adres van de afzender;
- 3 de naam en het adres van de vervoeder;
- 4 de naam en het adres van de geadresseerde;
- 5 de plaats en de datum van in ontvangstneming van de goederen en de plaats bestemd voor de aflevering van de goederen;
- 6 de gebruikelijke aanduiding van de aard van de goederen en de wijze van verpakking, en voor gevaarlijke goederen, hun algemeen erkende benaming,
- 7 het aantal colli, hun bijzondere merken en hun nummers;
- 8 het brutogewicht of op een andere wijze de hoeveelheid van de goederen;
- 9 de algemene vervoerscondities.

Veelal beperkt men zich hier tot een korte omschrijving van de vervoerde stoffen, bijvoorbeeld Infectueuze stoffen. Voor details wordt doorverwezen naar het bijgevoegde ADR vervoerdocument. Eventuele koelmiddelen, zoals droogijs of vloeibare stikstof moeten hier ook worden vermeld.

NB. In geval van UN 3373 moeten de juiste vervoersnaam, het UN nummer en de naam en het telefoonnummer van een persoon die verantwoordelijk is op schrift worden bijgeleverd (in de (lucht-) vrachtbrief, of op de buitenste verpakking (ICAO-TI PI 650, punt 11b)).

Wanneer een luchtvrachtbrief wordt opgemaakt voor een zending waarvoor een ICAO-TI- vervoerdocument voor gevaarlijke stoffen is vereist, moet de luchtvrachtbrief een verklaring bevatten waarin wordt aangegeven dat de gevaarlijke stoffen worden omschreven op een begeleidend vervoerdocument voor gevaarlijke stoffen.

5.2 ADR vervoerdocument

VERVOERDOCUMENT			
DATE: 30 JULI 2002			
Sender / Afzender		Consignee / Ontvanger	
5 Laboratorium B.V. J. Janssen Ziekenhuisstraat 4 5555XX Vijverstad Nederland		6 Ontvanger NV P. Pieterse Lablaan 79 7777 YY Zevehuizen Nederland	
Packing/ Verpakking	DESCRIPTION/ BENAMING	CLASS / PACKING GROUP KLASSE / VERPAKKINGSGROEP	QUANTITY HOEVEELHEID (µg)
3 1 fibreboard box / 1 kartonnen doos	1 UN2814, infectious substance affecting humans, BACILLUS CEREUS LMD 75.8 / UN2814, infectueuze stof, gevaarlijk voor mensen BACILLUS CEREUS LMD 75.8	2 7 6.2.	50
Total weight (g) Totaal gewicht (g)			50
Total weight (kg) Totaal gewicht (kg)			0,000050 4
Number of points according to subsection 1.1.3.6. / Totaal aantal punten volgens subsectie 1.1.3.6.1.3.6			0,000150

Het ADR vervoerdocument moet men zelf maken en invullen. Het moet tenminste de volgende aanduidingen in een goed leesbare vorm, bevatten (ADR 5.4.1.1.1):

- 1 het UN-nummer, de juiste vervoersnaam van de stof volgens het ADR, aangevuld met, voor zover van toepassing, de technische benaming tussen haakjes (zie de voorbeelden in nevenstaand kader)
- 2 de klasse waartoe de stof behoort, voor infectueuze stoffen klasse 6.2;
- 3 het aantal en de omschrijving van de verpakking; bijvoorbeeld: 1 kartonnen doos;
- 4 de totale hoeveelheid aan gevaarlijke goederen bijvoorbeeld 50 µg;
- 5 de naam en het adres van de afzender, en de naam en het telefoonnummer (+ het internationaal toegangsnummer) van de persoon verantwoordelijk voor de zending (ADR 5.4.1.2.4);
- 6 de naam en het adres van de geadresseerde;
- 7 verpakkingsgroep indien van toepassing (II bij UN 3291)

Voorbeeld 1:

UN 2814 Infectueuze stof, gevaarlijk voor mensen, (Bacillus anthracis), 6.2

Voorbeeld 2 (bij koeling met vloeibare stikstof):

UN 2814 Infectueuze stof, gevaarlijk voor mensen, (Bacillus anthracis), 6.2 (2.2)

Voorbeeld 3:

UN 3291 Ziekenhuisafval, ongespecificeerd n.e.g. (technische benaming), 6.2, II

Voorbeeld 4 (bij koeling met vloeibare stikstof):

UN 3291 Ziekenhuisafval, ongespecificeerd n.e.g. (technische benaming), 6.2, (2.2) II

NB. Met de technische benaming in geval van ziekenhuisafval wordt de vermelding van de hoofdcomponenten van het afval bedoeld.

NB. Als een stof verdacht is van de aanwezigheid van een categorie A organisme dient dit op het vervoersdocument te worden aangeduid met “verdacht categorie A” in plaats van het organisme te benoemen.

Bij transport binnen Nederland mogen de aanduidingen in het ADR vervoerdocument in het Nederlands zijn gesteld. Bij grensoverschrijdend vervoer vanuit Nederland moeten de in het ADR vervoerdocument te vermelden aanduidingen zijn gesteld in het Nederlands en bovendien in het Engels, het Frans of het Duits.

Als vloeibare stikstof als koelmiddel wordt gebruikt, dan moet dit in het ADR vervoerdocument ook worden vermeld: UN 1977 Stikstof, sterk gekoeld, vloeibaar, klasse 2, ADR.

De vrachtbrief en het ADR vervoerdocument mogen worden samengevoegd tot één document.

Een kopie van het vervoerdocument moet door de afzender minimaal drie maanden worden bewaard. (ADR 5.4.4.)

5.3 Schriftelijke instructie

De schriftelijke instructies zijn alleen van toepassing voor het wegvervoer. Als hulp bij een ongeval of incident dat zich tijdens het vervoer kan voordoen, moeten er schriftelijke instructies aanwezig zijn in de cabine binnen handbereik van de chauffeur. Deze schriftelijke instructies worden verzorgd door de vervoerder die het materiaal vervoert, en moeten aanwezig zijn in een taal die elk bemanningslid kan lezen en begrijpen. De vervoerder moet er op toe zien dat elk bemanningslid de instructies correct begrijpt en in staat om deze toe te passen. Voor vertrek moeten de chauffeur en overige bemanningsleden van het voertuig zich informeren over de geladen producten en de schriftelijke instructies raadplegen om te weten welke maatregelen ze moeten nemen in geval van een ongeval of incident.

De schriftelijke instructies moeten zowel qua vorm als qua inhoud overeenstemmen met het voorgeschreven model van 4 bladzijden. Schriftelijke instructies in diverse talen kunnen gedownload worden van internet

(http://live.unece.org/trans/danger/publi/adr/adr_linguistic_e.html).

5.4 ICAO-TI Vervoerdocument (Shippers Declaration)

De afzender (Shipper ie. A-erkenninghouder), of zijn vertegenwoordiger (E-erkenninghouder), is verantwoordelijk voor het juist invullen en ondertekenen van het ICAO-TI vervoerdocument voor gevaarlijke stoffen, beter bekend als de Shippers Declaration (in tweevoud). Het ICAO-TI vervoerdocument heeft een vaste inhoud (zie 5; 4.1.2 ICAO-TI), en is commercieel beschikbaar. Dit vervoerdocument moet worden ingevuld in het Engels, moet goed leesbaar en duurzaam zijn en moet onder andere bevatten:

SHIPPER'S DECLARATION FOR DANGEROUS GOODS (Provide at least two copies to the airline)						
Shipper 7		Air Waybill No. 15				
Consignee 8		Shipper's Reference Number (optional)				
Two completed and agreed copies of this Declaration must be handed to the operator		WARNING Failure to comply in all respects with the applicable Dangerous Goods Regulations may be in breach of the applicable law, subject to legal penalties.				
TRANSPORT DETAILS This shipment is within the limitations prescribed for air cargo 9		Airport of Departure				
FASENGER AND CARGO AIRCRAFT 10		Ship Type (PLEASE ALL-APPLICABLE) ☒ NON-RADIOACTIVE 1000000				
NATURE AND QUANTITY OF DANGEROUS GOODS						
UN or ID No.	Proper Shipping Name	Class or Division (Subsidiary Risk)	Pack. (kg) (Max)	Quantity and Type of Packing	Packing Mark	Authorization
1	2	3	4	5 12	6	
Additional Handling Information 11		Emergency Response Telephone Number:				
I hereby declare that the contents of this consignment are fully and accurately described above by the proper shipping name, and are in proper condition for transport according to applicable international and national governmental regulations. I declare that all applicable air transport requirements have been met.			13		Name/Title of Signatory 14 Place and Date Signature (and printing thereof)	

- 1 het UN-nummer, in het onderstaande dit voorbeeld UN 2814;
- 2 de juiste naam (Proper Shipping Name) en de technische omschrijving van de stof tussen haakjes, bijvoorbeeld: Infectious substance, affecting humans (Bacillus anthracis)
- 3 de klasse waartoe de stof behoort, voor infectueuze stoffen klasse 6.2;
- 4 indien toegewezen: de verpakkingsgroep (in het kader van deze instructie geldt dit alleen voor ziekenhuisafval UN 3291 (verpakkingsgroep II))
De hierboven genoemde gegevens 1 t/m 4 moeten ook in deze volgorde worden vermeld, dus bijvoorbeeld: UN 2814, Infectious substance, affecting humans (Bacillus anthracis), Class 6.2, II
- 5 het aantal, het type verpakking en de netto inhoud van de verpakking, bijvoorbeeld: 1 fibreboard box 10ml;

- 6 verpakkingeninstructie, voor infectueuze stoffen PI 620;
- 7 de naam, het adres en het land van de afzender, inclusief de naam en het telefoonnummer (+ het internationaal toegangsnummer) van de persoon verantwoordelijk voor de zending (zie 5; 4.1.5.6 ICAO-TI);
- 8 de naam, het adres en het land van de geadresseerde;
- 9 keuze: "Passenger and Cargo Aircraft" of "Cargo Aircraft Only" conform de hieraan gestelde acceptatievoorwaarden voor deze vluchten;
- 10 de luchthaven en plaats van vertrek en bestemming van het vliegtuig;
- 11 Bijzondere behandelingsgegevens, indien van toepassing (zie 5; 4.1.5.8.1c ICAO-TI);

- 12 Een aanduiding dat gebruik gemaakt is van een oververpakking, indien van toepassing (zie 5; 4.1.5.8.1d ICAO-TI);
- 13 een verklaring dat verpakking en etikettering voldoen aan de luchtvaartvoorschriften (de afzendersverklaring);
- 14 ondertekening door afzender;
- 15 het "Air Waybill Nummer" (de Air Waybill is de vrachtbrief voor het luchtvervoer), wordt door de afhandelaar ingevuld.

NB.

- Als de verpakking droogijs of vloeibare stikstof bevat, dan moet ook dit de Shippers Declaration vermeld zijn (Proper shipping name, UN-number, verpakkings-groep, amount etc).
- Als de te transporteren stof verdacht wordt van de aanwezigheid van de categorie A micro-organismen moet de "proper shipping name" worden aangevuld met "Suspected Categorie A"
- Het vervoerdocument voor gevaarlijke stoffen mag uit meerdere pagina's bestaan, op voorwaarde dat pagina's opeenvolgend worden genummerd.
- Naast deze algemene regels, moet ook nog rekening gehouden worden met specifieke regels van de koerier, de luchtvaartmaatschappij en van het land van bestemming of doorvoer. In geval van verzending naar, door of over de Verenigde Staten is het bijvoorbeeld vereist dat het telefoonnummer van de persoon verantwoordelijk voor de zending 24 uur per dag bemand is door iemand die daadwerkelijk verstand heeft van het verzonden materiaal en vragen kan beantwoorden in geval van calamiteiten (Dit moet in het vervoerdocument vermeld worden bij 10). Ook moeten speciale regelingen gemaakt worden met de geadresseerde en de vervoerder, zodat aflevering van de goederen zonder oponthoud kan plaatsvinden. (Dit kan in het vervoerdocument worden opgenomen bij 10). Dit vervoerdocument en eventuele aanvullende informatie over de zending moet minimaal drie maanden worden bewaard.

5.5 Paklijst

	Wegtransport	Luchttransport
Naam en adres afzender	Ja	Ja
De naam en het adres van de geadresseerde	Ja	Ja
Details van de inhoud, gewicht en waarde/ no commercial value	Nee	Ja
Eventueel een im- en/of export vergunning	Indien het materiaal dit vereist en het transport grens- overschrijdend is	Indien het materiaal dit vereist en het transport grens- overschrijdend is
Indien van toepassing en nog niet aangegeven op secundaire of buitenverpakking: Genetisch gemodificeerd (micro-)organisme / genetically modified (micro)organism	Ja	Ja
Indien van toepassing vermelden: ("suspected Category A infectious substance"), gevolgd door de juiste vervoersnaam	Ja	Ja

6 Transport van plant-pathogene micro-organismen

6.1 Algemeen

Aan transport van plantpathogene (micro)-organismen en hiermee besmette (plant-) materialen kunnen, evenals aan transport van humane en dierlijke pathogenen en genetisch gemodificeerde organismen risico's voor het milieu kleven.

Vervoer van plantpathogene (micro)-organismen en hiermee besmette (plant)materialen is echter niet geregeld in de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen (WVGS). Deze fytosanitair risicovolle materialen kennen daarom (nog) geen indeling in een gevarenklasse en stof-identificatie nummer (UN-classificering).

NB. Wanneer het gaat om genetisch gemodificeerde (micro-)organismen, gelden ook de voorschriften uit het ADR (zie H4 van deze instructie) en de voorschriften uit bijlage 9 van de Regeling ggo!

6.2 Huidige regelgeving

Quarantaine organismen

Transport van fytosanitair risicodragende organismen (de zogenaamde quarantaine-organismen) en hiermee besmette materialen is vanwege de risico's op basis van de plantenziektewet in beginsel verboden. Er zijn 2 uitzonderingen hierop:

■ Transport tijdens saneringsacties

Als onderdeel van door (of op last van) de nVWA Divisie L&N uitgevoerde saneringsacties is het toegestaan om besmet materiaal te vervoeren naar door de nVWA Divisie L&N goedgekeurde locaties voor opslag, behandeling en vernietiging. De nVWA Divisie L&N stelt hiervoor transportvoorschriften op. Hier worden, afgezien van de algemene eis dat het transportmiddel tijdens het vervoer gesloten moet zijn, in de regel geen nadere specifieke eisen m.b.t. verpakkingswijze, transportdocumenten en etikettering gesteld.

■ Transport onderzoeksmateriaal voor onderzoek/research

Transport van quarantaineorganismen en/of hiermee besmette materialen is in principe verboden. Op basis van EU-richtlijn 2008/61/EG kan de nVWA Divisie L&N voor onderzoek/research een ontheffing van deze verboden verlenen voor import en verkeer van de zending. Hierbij worden eisen gesteld aan de verpakkingswijze en begeleidende fytosanitaire transportdocumenten en etikettering.

6.3 Verpakkingsvoorschriften

Het materiaal dient tijdens het transport te zijn verpakt in een onbreekbare, hermetisch gesloten verpakking. Deze mag pas op de plaats van bestemming binnen ingeperkte quarantaineruimten mag worden geopend.

Als leidraad voor een verpakking wordt de verpakking voor Categorie B biologische stoffen (UN 3373) volgens ADR verpakkingsinstructie P 650 gehanteerd .

6.4 Documenten

Het pakket dient bij import aan de buitenzijde te zijn voorzien van een importvergunning en in geval van vervoer binnen de EU een vervoerdocument (de zgn. Letter of Authority).

6.5 Etiketten en opschriften

Op elk pakket moet aan de buitenzijde een etiket zijn aangebracht waarop de inhoud alsmede het biohazardteken (geen klasse 6.2) zijn vermeld. Deze eisen komen niet voort/sluiten niet aan bij de ADR-voorschriften.

6.6 Transport van plantenmateriaal voor onderzoek

Voor diagnostische monsters waarvan nog niet vastgesteld is dat er quarantaine-organismen in zitten geldt op basis van een vrijstelling in de fytorichtlijn een mogelijkheid van import zonder documenteisen. Dit is alleen van toepassing wanneer het materiaal tijdens of direct na de diagnose een destructieve behandeling ondergaat. Voor het transport van diagnostische monsters zijn het verpakkings- en etiketteringsvoorschrift wat geldt voor onderzoeksmateriaal ook van toepassing.

De quarantaineorganismen, de volledige tekst van de EU-richtlijn 2008/61/EG en voorbeelden van de vervoerdocumenten staan op de nVWA-website:

<http://www.vwa.nl/onderwerpen/werkwijze-plant/dossier/import-plantmateriaal/invoerverboden-bij-import/ontheffing-2008-61-eg>

Verder kan bij vragen over de status van zendingen, transport en transporteisen contact gezocht worden met de nVWA Divisie L&N helpdesk PD2008-61-EG@minInv.nl of fax. 0317-426094.

Melding ongevallen fyto-sanitair risicodragend (plant)materiaal

In geval van ongevallen en onregelmatigheden waarbij transporten met fyto-sanitair risicodragende materialen betrokken zijn dient contact te worden opgenomen met de nVWA-meldkamer: Tel. 0800-0488.